

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НДІ економіки і менеджменту
Економічний факультет
Кафедра статистики та економічного аналізу**

**РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**Тези доповідей
73-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СЕКЦІЯ 4. ЦИФРОВА БІЗНЕС-АНАЛІТИКА В АКТИВІЗАЦІЇ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ
ФОРМУВАНЬ**

*27 листопада 2019 р.
м. Київ, Україна*

РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: 73-тя наук.-практ. студентська конф., 27 листопада 2019 р.: тези доп. – К.: НУБіП України, 2019.

Відповідальність за вірогідність несуть автори та їхні наукові керівники.

Відповідальний за випуск: д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри статистики та економічного аналізу І.Д. Лазаришина

ЗМІСТ

Секція 4. Цифрова бізнес-аналітика в активізації соціально-економічного розвитку аграрних формувань

<i>Андрєєва А.О.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ	3
<i>Бабій С.М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	7
<i>Баклицька Т.М.</i> СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ЯГІД В УКРАЇНІ	9
<i>Бойчас Д.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	11
<i>Бутрик О.О.</i> ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА	14
<i>Ващук І.П.</i> ОБЛІК ВИТРАТ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПРОЦЕСОМ І ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ	18
<i>Волошин Д.С.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	21
<i>Гороховський Б. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	24
<i>Дерень О.Р.</i> ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	26
<i>Касяненко В.А.</i> ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	29
<i>Кузнецов Б.О.</i> МОЖЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ПЕРЕД ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	32
<i>Левченко А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ	35
<i>Леснух Н.В.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ	38
<i>Масник А. О.</i> АУДИТ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ	41
<i>Михайловський М.С.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	44
<i>Міщенко К.Ю.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	47
<i>Мусій А. Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ	49
<i>Посільська М.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ТОРГІВ	52
<i>Пуґач Х. Р.</i> ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	55
<i>Розлач О.В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА	57

<i>Сергійчук Н.А.</i> ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	59
<i>Смоляр Д.М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННІ ВАЛОВИХ ЗБОРІВ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР	62
<i>Сорокіна К.В.</i> АНАЛІЗ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	64
<i>Ступерська Н.М.</i> МЕТОДИКА ТА ПОКАЗНИКИ АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	67
<i>Тернова В.О.</i> ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	71
<i>Ткаліч Ю.В.</i> АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	74
<i>Федонюк О.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ СТАТИСТИЧНИХ РІВНЯНЬ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ В АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ	77
<i>Фесюк Н.В.</i> ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ЯК ОСНОВА І ГАРАНТІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	79
<i>Цаплій В.І.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ СОЇ	81
<i>Черняк С.В.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВОГО БУРЯКУ В УКРАЇНІ	84
<i>Шин А.С.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	87
<i>Шкляренко Я.І.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ	90

СЕКЦІЯ 4. ЦИФРОВА БІЗНЕС-АНАЛІТИКА В АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

УДК 657:339.56

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Андрєєва А.О., магістр *

Богданюк О.В., кандидат економічних наук, доцент

В сучасний період посилення євроінтеграційних процесів в Україні створені широкі можливості для ведення зовнішньоекономічної діяльності, найпоширенішою формою якої є експортно-імпортні операції. Тому дослідження показників ефективності експортно-імпортних операцій на рівні підприємства, виявлення основних проблем удосконалення стратегії експортно-імпортного потенціалу, а також пошук шляхів їх вирішення - актуальна тема для сучасних досліджень.

Решетняк К.Е. [1, с.30] розглядає експортно-імпортні операції як комерційну діяльність, пов'язану з купівлею-продажем товарів, що мають матеріально-речову форму. При цьому автор виокремлює складові експорту, які статистично враховуються: вивезення з країни товарів, вироблених, вирощених або добутих у країні, а також товарів, раніше ввезених, переробка яких відбувалася під митним контролем; вивезення за кордон раніше ввезеного товару, який не був там перероблений (реекспорт). Складовими імпорту, що враховуються статистикою є: ввезення в країну товарів іноземного походження безпосередньо з країни-виробника або країни-посередника для особистого споживання та переробки з метою споживання всередині країни або ж з метою вивезення з неї; ввезення товарів з вільних зон або приписних складів; ввезення з-за кордону раніше вивезених

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Богданюк О.В.

вітчизняних товарів, що не зазнали там переробки (реімпорт). Кузьменко С.С. вважає, що ефективність організації експортно-імпортних операцій залежить від функціонування підприємства в цілому. Так, автор стверджує, що організація експортних операцій залежить від кваліфікації менеджера з продажу, від обраної маркетингової політики, від діяльності агентів з пошуку ринків збуту, від якості продукції, від ціни продукції, від витрат на організацію експортних операцій. Ефективність імпортних операцій залежить від правильного вибору постачальників, від якості сировини, її ціни та строків поставки [2]. Експортні можливості підприємств визначаються, насамперед, наявністю конкурентоспроможної на зовнішньому ринку продукції. У зв'язку з цим, як зазначає автор [1, с.31], для підприємства є доцільним проведення аналізу ефективності здійснення експортних операцій. Пан М.П. стверджує, що при здійсненні експортно-імпортних операцій важливою передумовою їх успішного проведення є аналіз ефективності потенційних операцій [3]. Автор вважає за доцільне для аналізу ефективності експортно-імпортової діяльності використовувати коефіцієнти ефективності, методика розрахунку яких здійснюється за формулами 1- 6. Для порівняння експортного прибутку та витрат, понесених для здійснення операцій експорту розраховують базовий коефіцієнт ефективності експорту [3]:

$$E_b = V_e / (C_t + T_r + O_p), \quad (1)$$

де E_b – базовий коефіцієнт ефективності експорту; V_e – виторг від експорту; C_t – собівартість товару; T_r – транспортні витрати; O_p – організаційні витрати. Якщо E_b більше 1, то експорт можна вважати ефективним. Чим вище цей коефіцієнт, тим вище ефективність експорту. Для аналізу ефективності експорту з погляду можливості альтернативної реалізації товару усередині країни розраховується альтернативний коефіцієнт ефективності експорту [3]:

$$E_a = (V_e - C_t - T_r - O_p) / (V_v - C_t), \quad (2)$$

де E_a – альтернативний коефіцієнт ефективності експорту; V_v – внутрішній виторг (виторг від продажу товару на національному ринку).

Якщо E_a більше 1, то експорт ефективний. Обов'язковою умовою є те, що весь виторг від реалізації та витрати повинні бути подані в одній валюті. Для того, щоб імпорт товару був вигідним, прибуток від проведення імпортової операції повинен перевищувати витрати. Відносним показником, який відражає цю залежність є коефіцієнт імпорту товарів споживання [3]:

$$E_i = V_v / (C_i + T_r + O_p), \quad (3)$$

де E_i – базовий коефіцієнт ефективності імпорту товарів споживання;

V_v – виторг від продажу імпортного товару;

C_i – вартість імпортованого товару; T_r – транспортні витрати.

Так як і для випадків з експортом товарів, для визначення ефективності імпорту необхідно також розрахувати альтернативний коефіцієнт імпорту товарів споживання [3]:

$$E_{ia} = (V_v - C_i - T_r - O_p) / (V_v - C_v), \quad (4)$$

де E_{ia} – альтернативний показник ефективності імпорту товарів споживання;

C_v – вартість вітчизняного товару, аналогічного імпортному. При здійсненні імпортних операцій товарів для виробництва слід брати до уваги вартість їх обслуговування і використання у процесі виробництва фірмою, що займається їх імпортом. Щоб проаналізувати ефективність імпорту товарів саме для подальшої їх переробки визначають базовий альтернативний коефіцієнт ефективності [3]: $E_{itvB} = V_{tvir} / (C_i + T_r + O_p + Z_{tvir})$, (5) Де E_{itvB} – базовий коефіцієнт ефективності імпорту товарів для виробництва; V_{tvir} – виторг від використання товару виробництва; Z_{tvir} – витрати на використання товару виробництва. Імпорт товару буде вважатися ефективним, якщо базовий коефіцієнт імпорту товарів для виробництва буде більше 1. Для оцінки альтернатив використання вітчизняних товарів розраховується альтернативний коефіцієнт ефективності імпорту товарів для виробництва [3]:

$$E_{iтвA} = (В_{твир} - C_i - T_p - O_p + Z_{твир}) / (В_{твир} - C_v - Z_{твир}), \quad (6)$$

$E_{iтвA}$ – альтернативний показник ефективності імпорту товарів для виробництва.

Якщо коефіцієнт більше 1, то імпорт товарів для виробництва ефективний. Таким чином, проведене дослідження переконує, що найпоширенішою формою здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами України є експорт та імпорт товарів та послуг. А для того, щоб пошук шляхів удосконалення організації та підвищення ефективності експортно-імпортних операцій підприємства займав мінімальну кількість часу та власних ресурсів необхідне проведення попереднього аналізу здійснених торговельних операцій в минулих періодах, який враховує такий важливий критерій аналізу як ефективність експортно-імпортних операцій від торговельної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Решетняк К.Е. Експортно-імпортні операції як основа зовнішньоекономічної діяльності підприємства [Текст]:/ К.Е. Решетняк // Управління розвитком. – 2017. – №3. – С. 30 – 32.
2. Кузьменко С.С. Організація експортно-імпортних операцій на рівні підприємства та шляхи її удосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com/5._NTSB_2007/Economics/20281.doc.htm
3. Пан М.П. Методичні вказівки до виконання самостійної і контрольної робіт і проведення практичних занять з дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності».
4. М.П Пан, В.І. Торкатюк, О.С. Вороніна «Економіка і підприємництво»– Харків: ХНАМГ, 2018. – 56 с.

УДК 330.43:502.4

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бабій С.М., студентка*

Симоненко О.І., кандидат економічних наук, доцент

Активізація соціально-економічного розвитку суспільства неможливе без передбачення майбутнього, без прогнозування перспектив його розвитку. Економічні прогнози необхідні для визначення шляхів розвитку суспільства й використання економічних ресурсів, що забезпечують виявлення найбільш ймовірних і економічно-ефективних варіантів довгострокових, середньострокових і поточних планів розвитку аграрних підприємств. Це дає можливість обґрунтувати основні напрямки економічної політики, передбачувати наслідки прийнятих управлінських рішень. В умовах науково-технічного прогресу й удосконалення економічної системи держави, прогнозування стає одним з вирішальних наукових факторів формування стратегії і тактики суспільного розвитку держави.

Сучасні умови розвитку економічного аналізу вимагають максимального використання методів прогнозування, подальшого удосконалення методології і методики розробки прогнозів. Високий рівень прогнозування процесів суспільного розвитку є ефективнішим важелем планування і керування процесами в аграрному секторі економіки.

Повне і достовірне вивчення економічних процесів базується на побудові економетричних моделей, які кількісно описують закономірності на основі об'єктивних статистичних даних. Економетричні моделі найбільш частіше використовуються для аналізу й прогнозування результатів господарської діяльності аграрних підприємств, бо є простими у побудові. Вони складаються з

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симоненко О.І.

функціональних регресійних і балансових рівнянь, які кількісно визначають взаємозв'язки і пропорції між мікро та макроекономічними показниками на всіх етапах процесу відтворення.

Економетричні моделі використовувались спочатку у формі простих моделей, які описують певну частину процесу відтворення. Лише за останні десятиліття отримали розвиток складні (комплексні) економетричні моделі, які кількісно описують функціонування економіки на макро рівні, які постійно вдосконалюються і деталізуються.

Використання середньострокових та довгострокових прогнозів аграрного виробництва дає можливість визначити шляхи розвитку аграрного сектора економіки. Це є основним завданням для виконання поточних, середньострокових і довгострокових планів обґрунтування основних напрямків аграрної діяльності підприємств, і формує варіанти ефективних управлінських рішень у їх діяльності. Економетричні моделі економічних процесів і явищ формалізують і специфікують причинно-наслідкові взаємозв'язки у складній економічній системі, описують її характер, перевіряють значущість основних характеристик, визначають адекватність побудованої моделі і на основі наскрізного аналізу будують прогнозні значення економічних показників господарської діяльності підприємств.

Список використаної літератури:

1. Базилевич В. Д. Зміст, цілі та засади (інструменти) макроекономічної політики. Теорії економічної політики Я. Тінбергена та Р. Манделла / В. Д. Базилевич // Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик. – 2-ге вид., виправл. – К. : Знання, 2005. – Тема 13. – С. 595–611.
2. Лугінін, О.Є. Економетрія: навч. посібник / О.Є. Лугінін; [рец. В.М. Данілін, О.О. Петрова]. - 2-е вид., перероб. і доп.. - Київ: ЦНЛ, 2008. - 278 с.
3. Симоненко О.І. Економетрика: навчально-методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів ОС “Бакалавр” економічних спеціальностей . - Київ: КМПРІНТ, 2019. - 100 с.

УДК 634.11:631

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ЯГІД В УКРАЇНІ

Баклицька Т.М., студентка *

Богданюк О.В., кандидат економічних наук, доцент

Поміж культур, що вирощують в Україні, чільне місце займають ягідні культури. Висока зимостійкість і короткий вегетаційний період цих рослин сприяє широкому поширенню їх на всій території України. Свіжі ягоди та продукти їх переробки мають значну питому вагу в харчуванні людини. За хімічним складом ягоди багаті мінеральними речовинами, вітамінами, вуглеводами, органічними кислотами, дубильними речовинами, барвниками, які обумовлюють якісні показники. Окремі види ягід за рахунок свого хімічного складу відносяться до лікувальних.

З кожним роком наша країна експортує все більший обсяг ягід, за 2018 рік сума експорту становить 78 млн. дол., що на 17% більше, ніж у минулому 2017 році. Тому зменшення виробництва та скорочення частки земельних угідь під ягідники на даний час не є доцільним.

Проаналізуємо кількість виробленої продукції в розрізі областей, провівши групування обсягу виробництва плодово-ягідних культур (табл.). Відповідно до цього найменший обсяг виробітку спостерігається в Чернігівській області (до 140 тис. ц), а лідером є Вінницька область. Виробництво в межах 140-613,725 тис. ц є найбільш поширеним по всій Україні, оскільки таку кількість плодово-ягідної продукції виробляє найбільше областей.

В останні роки в Україні стабільно виробляється в межах 130-135 тис. тонн ягід. У загальній структурі виробництва плодово-ягідних культур ягоди займають близько 6%. Лідуючими культурами серед ягід залишаються суниця та полуниця,

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Богданюк О.В

на які припадає практично половина всього врожаю. Хоча промисловими підприємствами виробляється лише 10-15% ягід в Україні.

Таблиця

Групування областей України за обсягом виробленої плодово-ягідної продукції, тис. ц

Групи областей за обсягом виробництва плодово-ягідної продукції, тис. ц	Частота	Області
до 140	1	Чернігівська
140-613,725	12	Волинська, Житомирська, Сумська, Миколаївська, Кіровоградська, Черкаська, Запорізька, Херсонська, Івано-Франківська, Луганська, Харківська, Київська
613,7-1087,45	4	Тернопільська, Рівненська, Донецька, Одеська
1087,45-1561,175	4	Дніпропетровська, Львівська, Закарпатська, Полтавська
1561,175 і більше	3	Чернівецька, Хмельницький, Вінницька

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [3].

Площі під ягідними культурами в Україні стабільні (в межах 20 тис. га), здебільшого вони використовуються для вирощування суниці (8,2 тис.га), малини (4,9 тис.га), смородини (5 тис.га), лохини (2,2 тис.га) та інші.

Середня урожайність ягід становить понад 60 ц/га. Традиційно найбільше ягід вирощується у 5 областях України – Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській і Київській. За результатами 2018 року в Україні вирощено 132,9 тис. тонн ягід, найбільшу частку з яких становить суниця — 62,3 тис. тонн, слідом йде смородина — 25,6 тис. тонн та малина — 29,6 тис. тонн.

За останні чотири роки експорт збільшився майже в п'ять разів, а саме з 4,5 тис. тонн до 23,5 тис. тонн. Українські свіжі ягоди експортуються до Білорусі,

Польщі, Молдови, Великої Британії та Нідерландів, а найбільшими споживачами ягід стали країни ЄС.

Провівши відповідний аналіз, можемо зробити висновок, що за період з 2010 по 2018 рік середня врожайність ягід становить 60 ц/га. Лідером по виробництву даних культур є Вінницька область. Також значно зріс обсяг експорту, а саме у 5 разів.

Список використаної літератури:

1. Обліково-аналітичне забезпечення управління біологічними активами садівництва: 08.00. 09–Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О.В. Богданюк - К.: НУБПУ, 2011.

2. Competitiveness of horticultural products as a precondition of industry development / O Bohdaniuk, R Buriak, V Savchuk. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 2019.

3. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

УДК 004:631.11

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Бойчас Д., студентка *

Рябенко Л.М., кандидат економічних наук, старший викладач

Сучасні підприємства прагнуть постійного вдосконалення, адже в наш час, все змінюється дуже стрімко. Програмне забезпечення, зберігання даних в електронному вигляді, їх обробка та аналіз потребують особливої уваги. Відсутність такого забезпечення в компанії для синхронізації облікових даних, автоматизованої технології планування ресурсного забезпечення та комплексної управлінської інформаційної системи для прийняття керівництвом раціональних

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, , старший викладач Рябенко Л.М.

рішень ускладнюють ведення бізнесу й стримують процес інформатизації підприємства, тим самим відводючи другорядну роль управлінському обліку [2].

Та даний напрямок потребує вирішення конкретних завдань щодо теоретичного обґрунтування процесу діджиталізації, його методологічного забезпечення та зв'язку з обліково-аналітичними процесами в аграрній сфері України.

Діджиталізація – це глобальна тенденція, яка зачіпає всі області сучасної економіки, облік та його система – не є виключенням. Термін «діджиталізація» походить від англійського «digitalization» і в перекладі означає «оцифровування», «цифровізація», або ж «приведення в цифрову форму». Цифровізація — це один із головних факторів зростання світової економіки в найближчі 5–10 років.

Глобальна хвиля діджиталізації, що з плином часу охоплює увесь світ та процеси, що в ньому відбуваються, непинно рухається вперед. Так, значна кількість оточуючого нас обладнання вже автоматизована та здатна сама виконувати масивну кількість завдань без втручання людини – збирати дані, аналізувати їх та видавати певні алгоритми, які дозволяють навіть робити точні прогнози на майбутнє [1].

В Україні цифрові технології вже частково використовуються. Найбільш яскравим прикладом є агропромислова сфера, де завдяки цифровим технологіям передові компанії збільшують свої ROI від 30% до 90%. Характерним проявом діджиталізації в аграрній сфері є обладнання комбайнів спеціальними датчиками, які здатні показувати рівень витрат палива, загальну площу, що була оброблена за робочий час, кількість зібраного врожаю та групують ці дані в спеціальні аналітичні таблиці. Такий вид збору, групування та обробки інформації є технологічним проривом, який значно полегшує роботу сучасного керівника.

Звісно, існують і певні труднощі під час зчитування даних з датчиків, що встановлені на сільськогосподарській техніці, проте такі технічні прогалини намагаються вирішувати провідні ІТ-компанії України, як-от AgriChain, який

розробляє унікальні програмні продукти саме для агропромислової сфери, завдяки яким підприємства мають змогу обліковувати дані за різними напрямками, здійснювати самоперевірку інформації, спостерігати за аналітикою та картографічною візуалізацією проблемних зон на виробництві та створювати конкретні завдання для персоналу з можливістю моніторингу їх виконання.

На сьогодні сільськогосподарська галузь землеробства є флагманом із впровадження цифрових технологій. Завдяки інноваціям в цю сферу аграрні підприємства мають можливість підвищувати продуктивність с/г, підвищувати екологічність продукції та зменшувати рівень викидів, а це, в свою чергу, призводить до збільшення попиту як внутрішніх, так і зовнішніх споживачів на органічну продукцію, підвищувати привабливість праці в аграрному секторі, завдяки технологізації виробництва та раціонально використовувати обмежені ресурси.

Та незважаючи на те, що на сучасному ринку України вже в повній мірі розвиваються цифрові технології аграрного сектору, програмне забезпечення все ж потребує певної адаптації до вітчизняних умов виробництва та, особливо, до особливостей ведення обліку на тому чи іншому підприємстві. Діджиталізація – це безумовно нове слово у розвитку облікової та управлінської практики будь-якого підприємства, адже саме завдяки даному процесу використання дронів, роботів та супутників у виробництві стане звичним ділом, буде забезпечено автоматизований збір даних, необхідних підприємству, завдяки повсюдному мережевому з'єднанню, а також відкриваються нові можливості збереження даних та управління ними.

Список використаної літератури:

1. Грибіненко О. М. Діджиталізація економіки в новій парадигмі цифрової трансформації [Електронний ресурс] / О. М. Грибіненко. – 2018. – URL http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3523/3197.

2. Микульський В. С. Діджиталізація управлінського обліку: напрями та перспективи наукового пошуку [Електронний ресурс] / В. С. Микульський. – 2018. – URL <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/364.pdf>.

3. Юрчак О.В. Індустрія 4.0 – що це таке та навіщо це Україні [Електронний ресурс] / О.В. Юрчак. – 2018. – URL <https://appau.org.ua/publications/industriya-4-0-shho-tse-take-tanavishho-tse-ukrayini/>.

УДК 657

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Бутрик О.О., студентка *

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

Успішне функціонування підприємства в ринковій економіці можливе лише у разі здійснення безперервного руху грошових коштів. Управління грошовими потоками – один із найважливіших сегментів фінансової роботи, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку суб'єкта господарювання[1, 4].

Фінансове подання будь-якої господарської діяльності підприємства можна звести до простого та інтуїтивно зрозумілого її опису у вигляді надходжень грошових коштів і видатків, позитивна різниця між якими в будь-який момент часу свідчить про ефективність бізнесу. У теорії фінансів поняття різниці між сумами надходжень і виплат грошових коштів підприємства за певний період часу отримало назву – грошовий потік.

В основі управління грошовими потоками лежить концепція грошового кругообігу. Кругообіг починається з витрат коштів на придбання засобів

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Лазаришина І. Д.

виробництва і на оплату праці працівників. Далі забезпечується безперервність процесу виробництва, і, нарешті, товарна форма вартості трансформується в грошову.

Якщо на будь-якому з етапів грошовий потік зменшується або припиняється, то виникає явище неплатоспроможності, що може привести до фінансової нестійкості, і як результат, до банкрутства підприємства [3].

Фінансове становище компанії залежить від грошових потоків, які відповідають за покриття його зобов'язань.

Грошові потоки обслуговують різні види економічної діяльності: грошовий потік від поточних операцій (операційної діяльності), інвестиційної і фінансової діяльності.

Організація діяльності малого підприємництва за чинним законодавством не вимагає формування інформації для окремого аналізу грошових потоків по кожному виду бізнесу. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва не містить Звіту про рух грошових коштів, який є основним джерелом інформації для аналізу руху грошових коштів на підприємствах, що застосовують загальну систему складання звітності [2].

Водночас, ефективне функціонування малого підприємства можливе лише за умови здійснення ним не тільки операційної діяльності, а і діяльності, що спрямована на капіталізацію прибутку, тобто на здійснення інноваційних розробок та впроваджень, оновлення необоротних активів, розміщення коштів у цінних паперах інших підприємств. Іншими словами, діяльність малого підприємства може бути ефективною за умови здійснення інвестиційної та фінансової діяльності [4].

Дослідження ефективності діяльності малого підприємства має бути обґрунтоване результатами аналізу руху грошових коштів такого підприємства від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, оскільки характер грошових потоків свідчить про політику управління підприємством та про його інноваційну спрямованість. Крім того, така «розгортка» інформації щодо грошових потоків у

розрізі видів діяльності разом з інформацією щодо фінансових результатів від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності забезпечуватиме керівника малого підприємства більш об'єктивною інформацією щодо фінансово-господарської діяльності в цілому та її сильних і слабких сторін.

Отже, для ефективного управління грошовими потоками, збалансованості їх формування, зниження залежності компанії від зовнішніх джерел, для підвищення платоспроможності, рентабельності та ефективності на підприємствах доцільно здійснювати комплекс заходів із підтримки ситуації, вибирати ефективні джерела залучення позикового капіталу, розробляти план та моделі руху грошових коштів у перспективі за видами діяльності.

Враховуючи надзвичайно важливу роль грошових потоків у підтриманні фінансової могутності суб'єкта господарювання, забезпеченні результативності його діяльності, запропоновано ряд пропозицій щодо забезпечення їх ефективного управління.

Пропозиції щодо вдосконалення управління грошовими потоками:

1) підвищення ефективності вхідних грошових потоків шляхом зростання обсягів продажу продукції та розширення асортименту;

2) активізація внутрішніх факторів управління вхідними грошовими потоками (лізинг, прискорені методи нарахування амортизації, прискорення інкасації дебіторської заборгованості, синхронізація вхідних і вихідних грошових потоків);

3) підвищення конкурентоспроможності підприємства і продукції;

4) впровадження режиму економії вихідних грошових потоків, зменшення виробничих витрат, модернізація виробництва, зростання продуктивності праці, зниження собівартості продукції;

5) покращення системи внутрішнього фінансового контролю для попередження неефективного використання фінансових ресурсів [1].

Тому, можна сказати, що управління грошовими потоками, тобто оцінка притоку та відтоку грошових коштів, дозволяє підприємству визначити обсяг грошових (ліквідних) коштів, які залишаються в розпорядженні підприємства на конкретний момент. Наявність достатньої кількості грошових коштів дозволить підприємству здійснювати господарський оборот, погашати своєчасно поточні зобов'язання та запозичення, вкладати кошти в розвиток бізнесу (оновлення виробничої бази, модернізація, освоєння нових технологій та інше), що забезпечить економічне зростання підприємства.

Список використаної літератури:

1. Биховченко В.П., Ксьонжик В.В Стратегія управління грошовими потоками на підприємстві. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17. С. 604-609.
2. Боярова О.А., Пусь С.М. Особливості складання річної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. Проблеми облікового та аналітичного забезпечення функціонування організацій та інституційні засади впровадження МСФЗ. Інститут бухгалтерського обліку, контроль і аналіз в умовах глобалізації. 2014. Вип. 3. С.53-55.URL:<http://188.190.33.56:7980/jspui/handle/123456789/1695> (дата звернення: 24.11.2019).
3. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Вплив нормативно-правового забезпечення внутрішньогосподарського контролю на прийняття відповідних управлінських рішень. Розвиток фінансової і облікової складових економічної науки та практики.Київ.2013.С. 507-511. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1164/1/zb_conf_2013_26_09.pdf#page=507 (дата звернення: 24.11.2019).
4. Яструбецька Л. С. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками промислових підприємств України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.02.03 “Організація, управління, планування і регулювання економіки”. Л., 2006. 20 с.

УДК:657.471

ОБЛІК ВИТРАТ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПРОЦЕСОМ І ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ

Ващук І.П., студент*

Савчук В.К., доктор економічних наук, професор

Витрати виробництва – це сукупність витрат живої та уречевленої праці на всіх стадіях створення продукції. Класифікація витрат зумовлює організацію бухгалтерського обліку. Для обліку кожного виду виробництва планом рахунків передбачено окремий синтетичний рахунок, по дебету якого протягом року відображають прямі витрати, а по кредиту – вихід продукції.

Бухгалтерський облік ведуть за елементами і статтями витрат. Облік витрат за економічними елементами слугує основою для складання фінансової звітності. Перелік калькуляційних статей встановлюється підприємством самостійно, виходячи з особливостей технології та організації виробництва. На основі такого обліку складають форми калькуляції розрахунки, кошториси та внутрішню звітність. Всі дані про виробничі витрати підприємства відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) [2].

Мета ведення обліку витрат виробництва – формування системи взаємопов'язаних показників, що моделюють собівартість. Тому за способом віднесення витрат та формуванням собівартості повинен бути встановлений постійний аналітичний контроль.

Деякі вчені розглядають облік витрат та калькулювання собівартості, як один і той же процес, але це помилкове судження. Найточнішим, на нашу думку, є твердження професора Ф.Ф. Бутинця, який зауважує, що в обліковому процесі

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Савчук В.К.

здійснюється реєстрація, групування і систематизація даних, а також калькулювання собівартості продукції [1].

Професор Сук Л.К. наголошує, що облік витрат і собівартості продукції дає змогу:

- оцінювати запаси та визначати фінансовий результат;
- контролювати і регулювати виробничий процес;
- приймати управлінські рішення тобто управляти витратами .

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їх видів, місць і носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їх зниження. Система управління витратами має функціональний та організаційний аспекти. Вона містить такі організаційні підсистеми: пошук і виявлення чинників економії ресурсів; нормування витрат ресурсів; планування витрат за їхніми видами; облік та аналіз витрат, стимулювання економії ресурсів і зниження витрат.

Професор М.Ф. Огійчук констатує, що «...для прийняття управлінських рішень доречно класифікація витрат за групами: релевантні й не релевантні, постійні та змінні, маржинальні й середні, дійсні та альтернативні». Релевантні – це витрати, що можуть бути змінені в результаті прийняття рішення, а нерелевантні – це витрати, що не залежать від прийняття рішень. Тобто при прийнятті управлінського рішення про доцільність застосування того чи іншого методу внесення добрив чи виконання іншої господарської операції необхідно визначити різницю між кількома рішеннями і прийняти найбільш оптимальне.

Професор О. Бородкін наголошував, що саме від виробничих витрат і собівартості залежить, чи буде продукція, яку виробляють підприємства в умовах ринкової економіки, конкурентоспроможна і прибуткова. Оскільки виручка від реалізації продукції є основним джерелом покриття витрат на виробництво продукції, ринкова економіка спонукає підприємства вирішувати, яку продукцію і в якому обсязі виробляти.

Таким чином, у процесі дослідження встановлено, що в умовах обмеженості ресурсів і досягнення бажаної ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі витрати необхідно повсякденно порівнювати з майбутніми витратами, що значною мірою залежить від впливу зовнішнього середовища. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на виробництво.

Обґрунтовано, що головне призначення обліку витрат на виробництво полягає у контролі за виробничою діяльністю та управлінні витратами на її здійснення. Для ефективного управління витратами найважливіше значення має оперативно отримана інформація про витрати, що дозволяє втручатись у виробничий процес, оптимізувати його та активно впливати на формування фінансових результатів.

Список використаної літератури:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: Навчальний посібник. – Житомир: ПП «Рута» – 2011. – 281 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів від 8 жовтня 1999 р. № 237, із змінами внесеними наказом Міністерства фінансів № 627 від 27.06.2013 : за станом на 10.11.2013 р. [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

УДК 657:633

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Волошин Д.С., магістр*

Куць Т.В., кандидат економічних наук, доцент

Управління підприємством, як складна та багатоаспектна економічна категорія, у сучасних умовах еволюціонує, якісно змінюється й розвивається у відповідь на динамізм і ускладнення суспільного виробництва та ринкових відносин. Це зумовлює необхідність подальшого вивчення та систематизації теоретичних основ щодо управління підприємством, визначає актуальність розгляду функцій обліково-аналітичного забезпечення управління виробництвом.

Управління підприємством є одним з напрямів його звичайної діяльності і при цьому необхідною та обов'язковою умовою, що забезпечує його цілісність, як виробничої системи. Будучи самостійним видом діяльності, що реалізується в межах звичайної діяльності виробничого підприємства, управління “накладається”, “пронизує” решту напрямів його діяльності, забезпечуючи тим самим як можливість їхнього безпосереднього здійснення, так і сумісну узгодженість у реалізації загальної мети діяльності підприємства.

Узагальнивши різні теоретичні підходи, можна розглядати наступні трактування управління:

– управління як наука – система впорядкованих знань у вигляді концепцій і теорій, що розглядають теоретично-методичний інструментарій управління як сукупність відповідних принципів, методів, засобів і форм;

– управління як функція – вид професійної діяльності, що включає планування, організацію, координацію, мотивацію й контроль за виробничо-господарською діяльністю підприємства, що забезпечує цілеспрямоване та

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т.В.

раціональне функціонування господарюючого суб'єкта в умовах ринкової економіки;

– управління як цілеспрямована, інформаційна дія суб'єкта управління на об'єкти управління;

– управління як процес – сукупність взаємопов'язаних, взаємозумовлених і взаємоузгоджених управлінських дій елементів адміністративного апарату підприємства, націлених на підвищення ефективності виробництва, максимальне використання потенціалу всіх виробничих ресурсів і реалізацію підприємницького інтересу;

– управління як керівний орган – сукупність елементів (окремих виконавців, груп і підрозділів) системи управління, що забезпечують роботу підприємства як єдиного цілого.

При цьому не можна випустити з уваги, що управління розглядається і як мистецтво, тобто здатність ефективно застосовувати й поєднувати теоретичні знання та практичний досвід у конкретних умовах місця й часу у конкретних господарських ситуаціях.

Таким чином, управління підприємством як економічна категорія має об'єктивний характер, зумовлений диференціацією й поділом праці, виділенням відповідних видів господарської та трудової діяльності, що потребують їхньої організації й координації у просторі та у часі.

Інформація як продукт обліку необхідна для прийняття управлінських рішень, відповідно, бухгалтерський облік є засобом і функцією управління підприємством. Бухгалтерський облік є важливим елементом економічної системи, без знання якого неможливе ефективне управління підприємством, тому його організація є одним із головних джерел отримання інформації необхідної для прийняття та реалізації управлінських рішень.

Стрімкий розвиток трансформаційних процесів обумовлює необхідність перегляду підходів до облікового забезпечення системи управління

підприємствами з метою підвищення ефективності використання даних для вирішення сучасних проблемних завдань. Тобто розширюється сфера застосування бухгалтерського обліку в системі управління підприємством, яка передбачає його взаємозв'язок із управлінськими функціями.

Стратегічне призначення аграрного сектора вимагає розробки механізмів підвищення конкурентоспроможності його продукції, здешевлення її вартості для забезпечення прибутковості вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників.

Першочергова роль в даному процесі відводиться обліково-аналітичній складовій як засобу зниження собівартості, управління витратами та результатами діяльності. Управлінський облік, як окрема предметна галузь облікової системи підприємства, потребує окремого розгляду в аспекті необхідності розробки його методичного забезпечення. Останнє зумовлено зростанням значення обліку в управлінні, необхідністю оперативного надання інформації виходячи з новітніх інформаційних потреб.

Концептуальні підходи до вдосконалення і розвитку управлінського обліку і аналізу в аграрному бізнесі включають заходи нормативно-правового, методологічного, методичного та організаційного характеру, які стосуються управлінського обліку та аналітичного забезпечення.

Організація обліково-аналітичного забезпечення виробництва аграрної продукції передбачає здійснення заходів по відновленню на сільськогосподарських підприємствах управлінського обліку та аналізу з урахуванням галузевих особливостей їх функціонування для підвищення рівня економічної роботи та достовірності бухгалтерської інформації для її використання.

Список використаної літератури:

1. Мельник Н.Б. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством. Вісник Прикарпатського університету. Економіка. 2014. Випуск X

2. Мидюк О.Н. Теория управления: [Электронный ресурс] / О.Н. Мидюк, Л.В. Горьканова, О.С. Янгичер. – М., 2008. – URL: http://cde.osu.ru/demoversion/course124/1_0.html.

УДК 658.27

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Гороховський Б. М., магістр *

Симоненко О.І., кандидат економічних наук, доцент

Виробничо-господарська діяльність підприємства забезпечується не тільки за рахунок використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, але і за рахунок основних засобів.

Невід'ємною частиною господарських засобів підприємства є основні засоби. Без них не може здійснюватися ні один господарський процес. Відмінною рисою основних засобів є їхнє багатократне використання в процесі виробництва, зберігання початкового зовнішнього вигляду протягом тривалого періоду. Під впливом виробничого процесу і зовнішнього середовища вони зношуються поступово і переносять свою початкову вартість на витрати виробництва протягом нормативного терміну служби шляхом нарахування зносу (амортизації) згідно встановлених норм.

Розвитку теорії і практики питань бухгалтерського обліку та аналізу основного капіталу присвячені роботи В.Д. Андрєєва, А.В. Алексєєвої, В.В. Бабича, М.Т. Білухи, С.Ф. Голова, А.М. Герасимовича, Н.І. Дорош, В.І. Єфіменко, В.П. Завгороднього, В.Г. Лінника, В.В. Сопка, Н.В. Кужельного, Г.Г. Кірейцева, Д.Р.

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симоненко О.І.

Кетлетта, Г.І. Олеховича, В.Г. Швеця, Л.С. Шатковської, В.Ф. Палія, О.А. Петрик, С. Яремчука, й інших.

Основні засоби використовуються у діяльності практично всіх підприємств і є особливою частиною майна підприємства, яка використовується у якості засобів праці при виробництві продукції (робіт, послуг), або для управлінських потреб підприємства протягом тривалого часу.

Відповідно до П(С)БО 7 основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або для постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

За будь-якої форми власності важливим чинником раціонального господарювання, відносин власності, приватизації майна є визначення відповідної вартості засобів виробництва. Вартість засобів виробництва, яка не відповідає сучасному рівню цін, зумовлює зниження ціни виробництва, ускладнює процеси відтворення матеріально-технічної бази.

Щоб відповідати сучасним вимогам організація і методологія обліку та аналізу повинна відповідати повсякденним запитам управління, бути надійними економічними інструментами управління підприємством.

Ефективність відтворення передбачає безперервний процес оновлення основних виробничих засобів та визначається ефективністю системи розподілу виручки на частини, які використовуються для процесів простого і розширеного відтворення матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників. Методика аналізу економічної ефективності використання та відтворення основних засобів передбачає визначення та розробку показників, коефіцієнтів, динамічних рядів; збір інформації та створення бази даних; аналіз та оцінку наявного стану, структури та потреби в основних засобах для комплексної оцінки діяльності

сільськогосподарських підприємств; виявлення резервів збільшення обсягів виробництва продукції, нарощування виробничих потужностей, підвищення рівня їх дохідності та рентабельності. При цьому важливого значення набуває підбір методів та способів аналізу економічної ефективності використання та відтворення основних виробничих засобів.

УДК 658.511.2

ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дерень.О.Р., студентка*

Куць Т.В., кандидат економічних наук, доцент

Нині суб'єктам господарювання надано значні права і можливості у реалізації своїх економічних інтересів, вибору способів організації виробництва та збуту продукції, організації та методики її обліку. Дія Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку суттєво вплинула на облікові аспекти сільськогосподарських підприємств, постала необхідність по-новому відображати господарські операції щодо виробництва та реалізації готової продукції.

У звітності кожного сільськогосподарського підприємства домінуючу позицію у складі оборотних активів займає стаття «готова продукція», адже від обсягів виробництва і реалізації продукції залежить показник прибутку.

До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів відповідають затвердженим стандартам, пройшли технічний контроль підприємства і здані на склад або замовнику (покупцю) згідно з діючим порядком прийняття продукції. Сільськогосподарське виробництво характеризується різноманітними умовами надходження, зберігання і використання одержання

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т.В.

продукції. Продукція є результатом виробництва. Всі елементи виробничого процесу (сировина, матеріали, які перебувають на різних його стадіях) утворюють незавершене виробництво.

Облік сільськогосподарської продукції і матеріалів повинен бути організований відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 10 липня 2017 №996-XIV, Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 9 «Запаси», готовою вважається продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, та призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом [2]. Відповідно, у нормативних документах, роботи і послуги не відносяться до складу готової продукції. Що ж стосується наданих підприємством послуг чи виконаних робіт, вважаємо за доречне відносити їх до складу виробництва та відображати на рахунку 23 «Виробництво». Підтвердженням нашої думки є норми П(С)БО 9 про те, що для підприємств, витрати на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу є незавершеним виробництвом.

У П(С)БО 30 «Біологічні активи» передбачено, що сільськогосподарська діяльність – це процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції або додаткових біологічних активів [30]. При цьому, біологічні перетворення – процес якісних і кількісних змін біологічних активів. Відзначимо, біологічний актив – це тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Сільськогосподарська продукція – актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання. Додаткові біологічні активи – біологічні

активи, одержані в процесі біологічних перетворень. Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку передбачено категорію «продукція сільськогосподарського виробництва» (ПСВ), до якої відноситься продукція, одержана від власних рослинницьких, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства.

Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено два рахунки для облікового відображення операцій щодо наявності та руху готової продукції: 26 «Готова продукція» та 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».

Проведені дослідження підтверджують важливість розуміння сутності категорії «готова продукція», оскільки вона займає вагомий частку в структурі оборотного капіталу підприємств. Для сільськогосподарських підприємств готовою є не лише продукція, як продукт обробки (переробки) доведений до належного стану використання, а й продукція сільськогосподарського виробництва (зерно, зерновідходи, солома, плоди, ягоди тощо). Різноманіття підходів до сутності досліджуваної категорії зумовлено відмінними тлумаченнями у діючих П(С)БО та інших нормативних документів.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 2006. – 201с. <https://dt-kt.net/books/book-13/>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-9-zapasi>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи" <https://ips.ligazakon.net/document/view/RE11736>

УДК 657

**ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ
ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

Касяненко В.А., студентка *

Лазаришина І.Д., доктор економічних наук, професор

З переходом підприємств до ринкових відносин, із створенням різного роду організацій, акціонерних товариств тощо, особливе значення приділяється затвердженню єдиних правил бухгалтерського обліку та звітності, якомога більше наближених до світової практики. Недотримання вимог і регламентів міжнародної облікової практики може позбавити підприємства аграрного сектора можливості досягнути категорій світової ринкової економіки, маркетингу, нового механізму встановлення господарських зв'язків. Бухгалтерські баланси підприємств, у дійсних умовах господарювання, повинні бути щорічно опубліковані з метою забезпечення партнерської доступності та гласності про фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

Удосконалення методів господарювання, демократії в управлінні підприємством та підвищення режиму економії - є головними факторами інтенсивності виробництва. У зв'язку з цим зростають вимоги до обліку з позицій інформаційного забезпечення управління процесом виробництва, доцільного використання усіх видів ресурсів, розширення боротьби з безгосподарністю у національній економіці. В умовах повного госпрозрахунку не знижується, як затверджують деякі фахівці, а значно збільшується роль обліку та контролю витрат на виробництво та формування собівартості продукції.

Отже, розглянемо основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку виробництва продукції зернових культур в аграрних підприємствах:

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Лазаришина І.Д.

- а) строге дотримання документообігу на підприємстві;
- б) розробити робочий план рахунків, що повністю враховує специфіку фінансово-господарської діяльності агропідприємства;
- в) кадрове забезпечення (підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації фахівців бухгалтерського обліку);
- г) методичне забезпечення (інструкції, методичні вказівки, коментарі);
- д) перейти на автоматизовану форму ведення обліку.

Регулюванню з боку господарства підлягають аспекти бухгалтерського обліку, зв'язані з узагальненням інформації та складанням звітності, потрібної зовнішнім користувачам. Порядок, форми, терміни та структура інформації та звітності для внутрішніх користувачів контролюється суб'єктом господарювання [2].

На сучасному етапі одним із найважливіших факторів, що сприяють удосконаленню управління та поліпшенню якості економічної інформації, є автоматизація обліку процесу виробництва на підприємстві.

При автоматизації обліку витрат та виходу продукції рослинництва, у тому числі зернових культур, значно підвищується якість роботи, а також скорочується кількість витрат часу на обробку інформації.

Автоматизація обліково - планових робіт забезпечує високий рівень організації праці працівників сфери управління, дозволяє значно зменшити витрати часу на обчислення та розрахунки, а також створює умови для підвищення продуктивності праці і здешевлення облікового апарату [1].

Автоматизація полегшує впровадження доцільних форм облікової праці (поділ, нормування, сполучення професій тощо), а також буде допомагати уніфікації форм первинних документів та їх методів, обробки, прискорить документообіг, зменшить терміни одержання виробничої інформації.

Амортизація обліку продукції рослинництва прогнозує заповнення планової собівартості для кожної окремої продукції та подальший її рух по цій самій ціні. Всі

витрати виробництва, які відносяться до того або іншого виду діяльності збираються на протязі року на той вид діяльності, а роботи допоміжних виробництв розподіляються за будь-який період на конкретну культуру. Також можливим є аналіз витрат не тільки в розрізі видів витрат та культур, але і з аналітикою по полям, що зручно для великих аграрних підприємств та агро-виробничих холдингів [3].

Переробка продукції рослинництва враховується спеціально створеними документами (від зібрання урожаю з поля та до списання витрат при збереженні і розподілу витрат).

Необхідно відзначити значущий факт, що при переході на автоматизовану форму обліку, підприємство зіштовхнеться з проблемою відсутності кваліфікованих фахівців, щоб автоматизувати облік. Щоб уникнути цієї проблеми в обліковій роботі підприємства необхідно:

1. Залучати до роботи молодих фахівців, що мають відповідні навички;
2. Провести систему заходів, які будуть спрямовані на підвищення кваліфікації працівників підприємства, для того, щоб вони могли висловлювати свої вимоги до програмних засобів, оцінювати їх якість та ефективність, вибирати ті програмні засоби, які найбільш відповідають конкретним запитам тощо.

Вважаємо, що реалізація запропонованих основних напрямів удосконалення бухгалтерського обліку виробництва продукції зернових культур в аграрних підприємствах дозволить значно підвищити якість облікової інформації і, відповідно, сприятиме прийняттю більш виважених управлінських рішень щодо підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Список використаної літератури:

1. Алтухов А.І. Підвищення ефективності виробництва зерна на основі науково технічного прогресу / м. Київ, 2015 рік.
2. Білан О.С. Удосконалення обліку витрат і виходу продукції рослинництва / м. Умань, 2014 рік.

3. Крочак О.І. Проблеми управління витратами основної діяльності сільськогосподарських підприємств / м. Умань, 2016 рік.

УДК 657

МОЖЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ПЕРЕД ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

Кузнецов Б.О. магістр *

Лазаришина І.Д., доктор економічних наук, професор

Вся кредиторська заборгованість – це невід’ємна частина фінансових ресурсів підприємства. Більшість дослідників розкриває зміст дефініції «зобов’язання» відповідно до особливостей галузі свого дослідження. Саме тому в науковій літературі й досі залишаються дискусійними підходи до визначення зобов’язань та організації облікового забезпечення управління зобов’язаннями. Найпоширеніший вид поточних зобов’язань — це розрахунки з постачальниками підприємства або кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Постачальники — це господарські одиниці й окремі особи, що забезпечують фірму і її конкурентів матеріальними ресурсами, необхідними для виробництва конкретних товарів і послуг.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги визначається відповідно до ПСБО 11 "Зобов'язання". Таким чином, поточна кредиторська заборгованість існує при виконанні умов, визначених у ПСБО 11, а саме пункту 5: "Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду" [1]. Також за П(С)БО 11 "Зобов'язання" в Балансі заборгованість перед

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Лазаришина І.Д.

постачальниками та підрядниками відображається сума, яка буде фактично сплачена при погашенні такого зобов'язання [1].

Для прийняття ефективних управлінських рішень щодо управління розрахунками з постачальниками і підрядниками важливим є задіяння інформації з усіх підсистем обліку: первинного, синтетичного і аналітичного, зведеного.

У підсистемі первинного обліку розрахунки з постачальниками і підрядниками проводяться на основі таких первинних документів як: накладні, рахунки, рахунки-фактури, акти приймання-передачі виконаних робіт, товарно-транспортні накладні та ін. Рахунок і рахунок-фактуру відносять до розрахункових документів, що мають бути акцептовані.

Також при розрахунках з постачальниками і підрядниками важливим є те, що укладення договорів постачання, купівлі-продажу зумовлює виникнення юридичного зобов'язання, яке ніяк не відображається на рахунках бухгалтерського обліку та в балансі. Таке зобов'язання почне відображатися в обліку лише після того, як суб'єкти господарювання перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків і зобов'язання буде відповідати критеріям його визнання відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» наведених вище.

Зазвичай поточна заборгованість за товари, роботи і послуги виникає у наступних випадках. Отримуючи товари, роботи, послуги підприємство, як правило, не надає оплату відразу. Протягом всього періоду з моменту надання послуг та до моменту оплати даних послуг у підприємства виникає кредиторська заборгованість перед постачальником. Іншим випадком виникнення поточного зобов'язання може бути аванс, який було видано підприємству за товари, роботи, послуги. У такому випадку кредиторська заборгованість вважається погашеною у момент надання встановлених у договорі товарів, робіт, послуг.

Погашення зобов'язань може відбутися у різних формах: в основному використовуються погашення у формі сплати грошових коштів. Сума, яка підлягає сплаті, визначається сторонами і вказується у договорі. При цьому більшість

підприємств намагаються здійснювати ці розрахунки із застосуваннями авансових платежів. Для синтетичного обліку розрахунків з постачальниками у аграрних підприємствах використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». На даному рахунку ведеться облік розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи і надані послуги. За кредитом рахунку відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, за дебетом — її погашення, списання тощо. Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату [2].

Розглянувши таку частину поточних зобов'язань як поточна заборгованість за товари, роботи і послуги, було виділено ряд основних рис, притаманних поточним зобов'язань перед постачальниками, що дає можливість формувати в обліку необхідну інформацію для їх ефективного управління. Також було висвітлено: документи що використовують для обліку поточних зобов'язань перед постачальниками, виникнення цих зобов'язань, відображення у системі синтетичного і аналітичного обліку, а також їх погашення.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №11 «Зобов'язання» за станом на 31 січня 2000р. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
2. Інтернет видання i.factor.ua Клас 6. Поточні зобов'язання URL: <https://i.factor.ua/ukr/law-90/section-536/article-10945/>
3. Мочерний С.В., Устинко О.А. Основи економічної теорії. — К.: ВЦ "Академія", 2006. — 504 с.

УДК: 657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

Левченко А., студентка *

Воляк Л.Р., кандидат економічних наук, старший викладач

В сучасних умовах ефективно організований облік розрахунків з постачальниками і підрядниками здійснюють неабиякий вплив на фінансовий стан підприємства. Адже, при розрахунках з контрагентами виникає дебіторська або кредиторська заборгованість, яку потрібно чітко контролювати та постійно вдосконалювати її облік, для запобігання прострочення термінів платежу та зведення заборгованості до стану безнадійності [2].

Дослідженню особливостей обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками присвячено роботи таких вчених, як П.С. Безрукіх, О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, О.М.Головащенко, В.М. Костюченко, Т.Н. Малькова, Н.М. Малюга, М.Ю.Медведєв, В.В. Нарезний, С.А. Ніколаєва, В.Ф. Палій, М.С. Пушкар, Я.В. Соколов, В.О.Шевчук та інших. В працях цих дослідників розкрито сутність поточних зобов'язань, організацію обліку, а також їх вплив на фінансовий стан підприємства.

Основними контрагентами підприємств при закупівлі предметів та засобів праці є постачальники та підрядники.

Постачальники - це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, МШП), що надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо) [1].

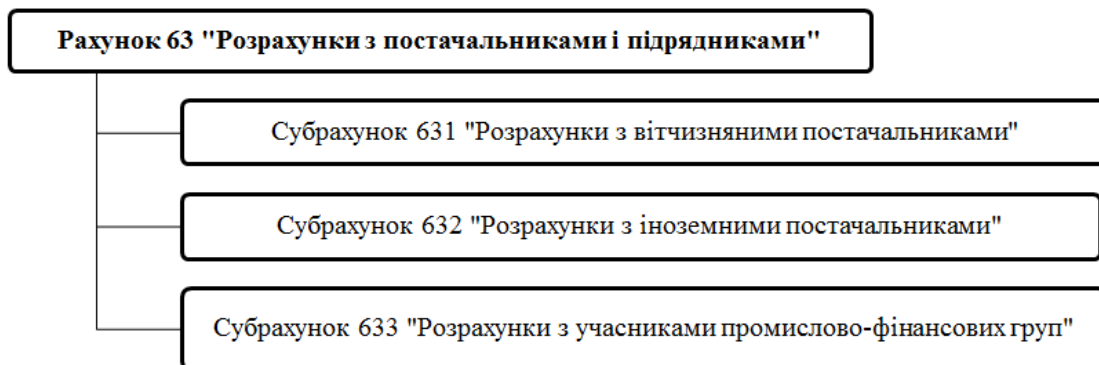
---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач Воляк Л.Р.

Підрядники - спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво [1].

Ведення обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками, його правові засади регламентуються П(С)БО 11 «Зобов'язання». Згідно нього, в Балансі поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення в розділі «Поточні зобов'язання», де зазначається фактично сплачена суб'єктом господарювання сума погашення [4].

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства з постачальниками і підрядниками використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який призначений для обліку отриманих виробничих запасів, товарів, робіт та послуг, які регулярно надаються за умовою укладеного договору. Цей рахунок має три субрахунки (рис. 1).

Рис. 1. Субрахунки рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»

Джерело: побудовано авторами за даними [1]

Наприклад, розрахунки з вітчизняними постачальниками за придбані сировину та матеріали відображають так:

1) Дт 201 «Сировина і матеріали» Кт 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – на суму отриманих матеріалів без ПДВ;

2) Дт 641 “Розрахунки за податками” Кт 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками” – на суму податкового кредиту з ПДВ;

3) Дт 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками” Кт 311 “Поточні рахунки в національній валюті” – на суму оплати постачальнику за отримані матеріали (з ПДВ) [3].

Дослідження теоретичних аспектів організації обліку і аналізу розрахунків з постачальниками і підрядниками дозволяє зробити висновки, що вони виникають внаслідок договірних відносин, що опосередковують процес придбання. Досить часто під процесом постачання розуміють поставку та заготівлю цінностей. Вони здійснюються як в готівковій, так і безготівковій формах; відносяться до поточних зобов'язань підприємства і оцінюються за сумою погашення, у розмірі недисконтованої суми грошових коштів або їх еквівалентів, що буде сплачена. Порядок і форми розрахунків між постачальниками та підрядниками визначаються в господарських договорах (безготівкова, готівкова, бартер, закупівля у кредит чи з передоплатою). Розрахунки є важливою основою виконання зобов'язань, основною формою реалізації товарно-грошових відносин [3].

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити: своєчасне документальне оформлення розрахункових операцій та їх реєстрація; виявлення всіх витрат, пов'язаних із заготівлею засобів та предметів праці; визначення фактичної собівартості придбаних засобів та предметів праці; ведення аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з постачальниками; своєчасна інвентаризація заборгованості (дебіторської або кредиторської) за розрахунками з постачальниками та підрядниками; своєчасна взаємна звірка заборгованості з постачальниками та підрядниками [1].

Список використаної літератури:

1.Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. [для студентів спеціальності 7.050106 —Облік і аудит| ВНЗ] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП —Рута, 2003. – 726 с.

2. Кондратюк Д. М. Оптимальний постачальник як чинник конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Д. М. Кондратюк. // Економіка. Управління. Інновації . - 2014. - № 1. - URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_53.pdf

3. Орлов І. В. Розрахунки підприємств за операціями придбання: економіко-правовий зміст / І. В. Орлов // Економіка промисловості. - 2010. - № 4. - С. 156-168. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2010_4_27

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства України від 31.01.2000 р. № 20

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства України від 30.11.99 р. № 291.

УДК 331.28

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Леснук Н.В., студентка*

Куць Т.В., кандидат економічних наук, доцент

Одним із вагомих чинників функціонування і розвитку господарських систем в Україні є оплата праці. Вона є важливою складовою ринкових відносин, концентрованим вираженням ефективності економіки і змісту соціальної політики держави, індикатором якості життя та інтегральним показником результативності реформ.

За своєю економічною природою оплата праці – це унікальна категорія, покликана забезпечувати, по-перше, відтворення такого ключового елемента

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т.В.

продуктивних сил, як людина і, по-друге, сформувавши мотиваційні засади для подальшого суспільного розвитку і гармонізації суспільних відносин.

Однак, у сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових джерелах (О.І. Амоша, А.В. Базиліук, Д.П. Богиня) відсутня консолідована позиція в поглядах на соціально-економічну сутність поняття «заробітна плата».

Економічна і соціальна нестабільність в Україні, що різко загострилася внаслідок негативного впливу ситуації на Сході, відсунула на другий план потребу в удосконаленні державного регулювання оплати праці. Недосконала система регулювання оплати праці, особливо в бюджетній сфері, застарілі принципи її побудови і низькі розміри заробітної плати спричиняють руйнування зацікавленості зайнятих спеціалістів в ефективній трудовій діяльності та професійному зростанні.

Актуальним питанням є підвищення державного впливу на регулювання та контроль за системою оплати праці та дотримання законодавства у цій сфері з розробкою дієвих законодавчо-нормативних важелів. Аналіз наукових поглядів на заробітну плату дає можливість визначити основні напрями формування методологічних основ визначення заробітної плати, розуміння її багатогранної сутності, що є необхідним для формування конкурентоспроможної оплати праці.

Необхідно вдосконалити законодавчу, нормативно-правову базу, соціально-економічні стандарти у сфері праці. Насамперед потрібно вдосконалити методологію формування та оптимізувати склад споживчого кошика з урахуванням сучасних потреб людини, визначити реальний прожитковий мінімум. Податкову соціальну пільгу встановити на рівні 1,5 прожиткового мінімуму. З метою стабілізації цінової ситуації на споживчому ринку і підвищення купівельної спроможності населення, слід затвердити перелік споживчих товарів, для яких встановлюватимуться державні фіксовані ціни.

Таким чином, система оплати праці містить ряд недоліків, які потребують усунення, оскільки їх ігнорування може призвести до негативних наслідків. Узагальнюючи результати наукових досліджень, до нагальних проблем оплати

праці слід віднести: виплата заробітку на неналежному рівні окремим категоріям працівників, що не відповідає реальному прожитковому мінімуму; відсутність нормування праці, що є причиною невідповідності між витратами праці та винагородженням за неї; відсутність чіткості визначення стратегії формування оплати праці; невідповідність заробітної плати всім притаманним їй функціям; відсутність зв'язку між оплатою праці і результатами роботи та професійними характеристиками працівників.

Отже, актуальність питання оплати праці зростає, як і аспекти його врегулювання та вдосконалення, через те, що, нині, механізм виплати заробітку повинен бути адаптованим до постійних змін як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищах.

Список використаної літератури:

- 1.Тибінка Г.І. Організаційно-економічний механізм регулювання оплати праці в господарській системі України. – 2014.
2. Маринченко І.В. Проблеми заробітної плати в Україні та шляхи їх вирішення // І.В. Маринченко. – Міжнародний науковий журнал // № 9, 2015. – С. 159–163.
3. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

УДК 657.6

АУДИТ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Масник А.О., студентка*

Воляк Л.Р., кандидат економічних наук, старший викладач

Організація та методика обліку і аудиту сільськогосподарських підприємств визначаються загальними правилами та принципами, закріпленими на законодавчому рівні. Однак діяльність підприємств агропромислового виробництва відрізняється від інших сукупністю галузевих, природних, нормативних факторів, якими, як доводилось науковцями неодноразово, не варто нехтувати на всіх етапах обліково-контрольного процесу. Особливо це стосується обліку біологічних активів, виокремлення яких як важливого та унікального його об'єкта, обумовили необхідність уточнення окремих організаційно-методичних засад аудиту біологічних активів в цілому та поточних, зокрема.

Питання, що стосуються аудиту поточних біологічних активів піднімали у своїх дослідженнях багато зарубіжних та вітчизняних науковців, а саме М. Ф. Огійчук, В. М. Жук, П.Л. Сук, О.М. Петрук, М.С. Пушкар, М.М. Коцупарий та інші.

Діяльність підприємств аграрного сектору значно відрізняється від інших сукупністю важливих факторів: природних, галузевих та нормативних, якими, за доведеннями багатьох вчених, не варто нехтувати. Особливо це гостро стосується аудиту поточних біологічних активів, які варто виділити як унікальний об'єкт, який потребує розгляду організаційно-методологічних засад у широкому розумінні.

Поточні біологічні активи – це активи, які мають змогу давати сільськогосподарську продукцію, і за можливістю, додаткові біологічні активи,

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач
Воляк Л.Р.

приносити економічні вигоди за період не більше 12 місяців, також тварини та відгодівлі та вирощуванні [2].

Для проведення аудиту досліджуваних активів, посадовій особі потрібно ознайомитись з усією потрібною документацією, тобто внутрішніми джерела інформації (звітність, реєстри, накази про облікову політику і т.д.), нормативно-правовими актами (закони, положення, постанови, інструкції) та ін. З юридичної точки зору, нормативно-правова документація дозволяє встановити норми контролю згідно з якими аудитор буде порівнювати наявну економічну ситуацію конкретного суб'єкта господарювання.

Поточні біологічні активи по своїй обліковій природі мають певні особливості. Зокрема, якщо об'єкт тваринництва або рослинництва протягом великого проміжку часу не використовувався у діяльності підприємства, то такі активи відносять до основних засобів або запасів. Цей момент аудитор має обов'язково враховувати та уточнювати за яких причин ці активи не були використані.

Ще однією значною особливістю аудиту поточних біологічних активів є їх оцінка за справедливою вартістю. Значну складність, як обліку так і аудиту продукції сільськогосподарської сфери за справедливою вартістю зумовлено системою факторів, зокрема: чи якісна продукції, як довго збирається урожай, чи є можливість швидко змінити ціну. Що стосується ціни рослинництва, то як вона зміниться протягом місяця, а що стосується тваринництва – коливання цін протягом року. Як визначено багатьма вченими-економістами, визначення справедливої вартості поточних біологічних активів ґрунтується на цінах ринку підвищеної активності, який, до речі, не завжди існує, а якщо він є – по окремих активам інформація про ринкові ціни може бути відсутня.

Розробити універсальну методіку аудиту поточних біологічних активів для підприємств аграрної сфери неможливо. Оскільки врахувати велику кількість факторів, наприклад, обсяги діяльності, стан системи обліку, оподаткування та

інших, є надзвичайно складно. Без уваги не варто залишати також професійні якості аудитора, а це досвід, професійна майстерність та компетентність. Незважаючи на це, обрана аудитором методика має мати на меті розкриття саме актуальної та істинної інформації про об'єкт дослідження.

Багато вчених-економістів зазначають, що для покращення процесу аудиту на сільськогосподарських підприємствах, потрібно вести детальний контроль за достовірністю фінансової звітності. Також важливо створювати служби внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. До компетенції такої служби входять обов'язки по збереженню майна підприємства, уникнення розкрадання та псування.

Отже, аудит поточних біологічних активів на аграрних підприємствах має ряд особливостей, врахувати та використати які у своєму дослідженні можуть лише досвідчені аудитори – фахівці свої справи, які у повному обсязі розуміють специфіку виробництва продукції у галузях рослинництва і тваринництва. При цьому основними напрямками підвищення ефективності аудиту слід вважати удосконалення методик та організації бухгалтерського обліку біологічних активів, підвищення рівня науково-методичного забезпечення аудиту сільськогосподарських підприємств, а також збільшення кількості висококваліфікованих фахівців.

Список використаної літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV] зі змінами і доповненнями– URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р.] : зі змінами і доповненнями. URL: <http://buhgalter911.com>

3. Васільєва Л. М. Організація і методика контролю поточних біологічних активів тваринництва / Л. М. Васільєва, А. В. Шатравко // Молодий вчений. - 2017. - № 3. - С. 596-599. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_3_140.

4. Кузик Н. П. Особливості аудиту поточних біологічних активів та актуальні питання його удосконалення. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-auditu-potochnih-biologichnih-aktiviv-ta-aktualni-pitannya-yogo-udoskonalennya.html>.

УДК 631:338.43

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Михайловський М.С., магістр*

Куць Т.В., кандидат економічних наук, доцент

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного моніторингу рівня витрат і стимулювання їхнього зниження. Це є важлива функція економічного механізму будь-якого підприємства.

У сучасній економічній літературі прийнято розглядати систему управління витратами з функціонального та організаційного аспектів. В цілому система управління витратами включає організаційні підсистеми: пошук і виявлення чинників економії ресурсів; нормування витрат ресурсів; планування витрат за їхніми видами; облік та аналіз витрат; стимулювання економії ресурсів і зниження витрат. Такими підсистемами керують відповідні структурні одиниці підприємства залежно від його розміру.

Нині ефективне управління витратами розглядається як складний, багатоаспектний та динамічний процес, що включає управлінські дії, ціллю яких є досягнення високого економічного результату. На практиці прослідковується все

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т.В.

більший зв'язок між системою управління витратами та ефективністю діяльності підприємства загалом. Даний аспект не залишається без уваги із сторони відомих науковців, як у сфері управління, так і в обліковому контексті, зокрема, значний внесок у дослідженні особливостей формування системи управління витратами та її складових здійснили вітчизняні вчені: Голов С.Ф., Гордієнко В.М., Грещак М.Г., Давидович І.Є., Загородній А.Г., Карпова Т.І., Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Попов О.О., Садовська І.Б., Цал-Цалко Ю.С. та ін.

На сільськогосподарських підприємствах управління витратами є важливим засобом побудови системи обліку витрат з врахуванням тактичних і стратегічних цілей керівництва. Воно передбачає систематичний моніторинг фактичних витрат та їх поведінки під дією як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, прийняття рішення щодо покращення структури собівартості продукції тощо.

Управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій, що притаманні управлінню будь-яким об'єктом: розробку, прийняття й реалізацію рішень, а також контроль за їх виконанням.

Функції управління витратами реалізуються через елементи управлінського циклу: прогнозування та планування, організацію, координацію й регулювання, активізацію та стимулювання виконання, облік і аналіз. Організація системи управління витратами пов'язана з визначенням місць формування витрат і центрів відповідальності за їх дотримання, а також розробленням ієрархічної системи лінійних і функціональних зв'язків підрозділів та конкретних працівників, які виконують весь комплекс виробничо-господарських та облікових робіт. Формування витрат підприємства може мати, як фінансовий аспект, організаційний аспект так і мотиваційний аспект управління витратами.

Оперативний вибір дій, що коректують, у сфері управління витратами потребує повсякденного відстеження і зіставлення витрат не лише за окремими продуктами, ринками, клієнтами, але і за всіма бізнес-процесами підприємства, операціями і замовленнями, що знижує придатність традиційних методів обліку

витрат і обумовлює їх невідповідність потребам керівництва в управлінській інформації. У зв'язку з цим необхідність створення і постійного вдосконалення механізму управління витратами потребує пошуку наукових підходів до вибору методів і способів цілеспрямованої дії на процес формування витрат у ході виробництва.

Отже, система управління витратами відіграє ключову роль як в обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища, так і в налагодженні ефективного внутрішньогосподарського управління та створенні ефективного механізму планування, контролю і аналізу витрат.

Перевагами ефективного управління витратами можуть виступати наявність своєчасної, достовірної та повної інформації про собівартість окремих видів продукції та їхні позиції на ринку порівняно з продукцією конкурентів; наявність ресурсів для гнучкого ціноутворення; прийняття управлінських рішень з використанням лише релевантної інформації; організація виробництва продукції, конкурентної щодо витрат цін.

Сучасні методи управління витратами характеризуються різноманітністю, наявністю декількох методик використання окремого методу як у межах підприємства, так і галузі, а більшість вчених виділяють тісний взаємозв'язок, перш за все, між функціями управління та методами управління витратами. Тобто, управління витратами на сьогодні вийшло за межі традиційного впливу на витрати лише в процесі виробництва та поширилося на всі можливі витрати, які виникають або потенційно можуть з'явитися у фінансово–господарській діяльності підприємства.

Список використаної літератури:

1. Попов О. Управління витратами / Попов О. // Економічна енциклопедія: У 3-х томах. Т.3. – К. : Видавничий центр „Академія”, 2002. – 952 с.

2. Славников Д. Таргетирование затрат на практике // Справочник экономиста, 2007. - №3. – С. 7-11

УДК 33:633.85-043.86 «312» (477)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Міщенко К.Ю. студентка *

Богданюк О.В., кандидат економічних наук, доцент,

Технічні культури досить велика група польових культур, яка включає багато родин, тому не має загальної ботаніко-біологічної та екологічної характеристики. За своїм призначенням технічні культури поділяють на волокнисті, олійні, цукристі, тонізуючі, крохмалисті, каучуконосні, наркотичні та інші. До технічних культур належать культурні рослини, що дають цукор, харчову, технічну, ефірну олію, прядиво, наркотичні речовини.

Використовуються в харчовій, крохмале-патоковій, хімічній, ткацькій, машинобудівній, медичній, парфумерній та інших галузях промисловості, а також у кормовиробництві та інших.

Найважливішим завданням у вирощуванні технічних культур є забезпечення господарств новими сортами і гібридами та освоєння прогресивних енергоресурсозберігаючих, екологічно доцільних технологій їх вирощування з метою отримати якомога найвищий рівень урожайності.

Проаналізуємо посівні площі технічних культур під урожай 2019 року в розрізі областей, провівши групування обсягу посівних площ технічних культур (табл.), відповідно до цього найменший обсяг посівних площ спостерігається в Закарпатській області (13 тис. га), а найбільший - в Кіровоградській області (735,9 тис.га).

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Богданюк О.В.

Посівні площі в межах 289-433,5 тис. га є найбільш поширеними по території України, оскільки такий обсяг спостерігається в переважній кількості областей України.

Таблиця

Групування областей України за розміром посівних площ технічних культур

Групи областей за розміром посівних площ, тис. га	Частота	Області
До 144,5	5	Запорізька, Івано-Франківська, Чернівецька, Рівненська, Волинська
144,5-289	2	Тернопільська, Львівська
289-433,5	8	Донецька, Житомирська, Київська, Луганська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська
433,5-578	5	Вінницька, Одеська, Полтавська, Харківська, Херсонська
578 і більше	4	Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [1].

В останні 2016-2019 роки посівні площі технічних культур в Україні займають близько 9100 тис. га. Порівняно з 2010-2013 обсяг збільшився на 22%. Лідерство спостерігається за Кіровоградською областю з минулих років, і як вже зазначалось раніше, триває до сьогодні.

Найбільш поширеними в Україні є такі культури: ріпак ярий, соняшник, буряк цукровий фабричний.

Загальна кількість господарств усіх категорій складає 9026. Переважна кількість посівних площ належать підприємствам (7702) і це складає 85%, а решта 15% - господарствам населення (1324).

В фермерських господарствах середня урожайність складає 430 ц з 1 га зібраної площі. Лідерство займає Івано-Франківська область(919ц/га).

По обсягу виробництва найкращими є Кіровоградська, Дніпропетровська та Вінницька області з показниками 9371-8168 тис. ц.

Висновок. Обсяги посівних площ технічних культур щороку збільшуються і це дає змогу розвиватись іншим галузям, для яких технічні культури є сировиною для виробництва. Здебільшого посівні площі належать підприємствам, а лідером в розрізі областей є Кіровоградська область.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. В. Мельник та ін. ; за ред. : А. В. Мельника, В. І. Троценка. – Суми

УДК 331.21

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

Мусій А. Л., студентка *

Куць Т. В., кандидат економічних наук, доцент

На сучасному етапі розвитку України проблема оплати праці має велике значення. Персонал є найскладнішим та специфічним видом ресурсів, що використовує підприємство у своїй діяльності. Ефективність діяльності підприємства у великій мірі залежить від ефективності праці персоналу. Саме через зацікавленість працівника у результатах його роботи при створенні належних умов праці можна домогтися підвищення продуктивності праці.

Однією із головних функцій управління на підприємстві є саме мотивація. Підприємство може реалізувати свій потенціал до економічного зростання лише за умов ефективної мотивації. Недостатня ж мотивація на підприємстві може

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т. В.

виступати стримуючим фактором до зростання показників ефективності його діяльності.

Трудові ресурси є важливим напрямом аналізу діяльності будь-якого підприємства. Традиційні методичні положення, які використовують аналітики на українських підприємствах, зазвичай зводяться до таких етапів аналізу, як: аналіз наявності та складу трудових ресурсів, аналіз руху та показників плинності кадрів; аналіз ефективності використання та аналіз фонду оплати праці. Однак такий підхід не узгоджується ні з досягненнями сучасної науки, ні з досвідом проведення аналізу на зарубіжних підприємствах. Методика аналізу результатів діяльності підприємства повинна постійно розвиватись і забезпечувати формування інформаційної бази та потребам управління. Серед основних чинників, які визначають доцільність удосконалення підходів для аналізу трудових ресурсів, слід зазначити такі:

1) відбувається зміна ролі трудових ресурсів у розвитку підприємства, що супроводжується зміною понятійного апарату;

2) розвиток економічної теоретичної науки, перш за все менеджменту, що суттєво впливає на вдосконалення аналізу господарської діяльності[2].

До основних показників для аналізу трудових ресурсів відносять: продуктивність праці, виробіток, трудомісткість, чисельність персоналу, заробітна плата, фонд оплати праці, фонд споживання.

У ринкових умовах господарювання визначення саме трудових показників підприємства набуває особливого значення. Основна задача підприємства – виконати виробничу програму по випуску конкурентоспроможної продукції при використанні мінімальних витрат живої і уречевленої праці. Це посилює значення і вплив трудових показників на результативність виробництва.

Для оцінки ефективності використання коштів на оплату праці підприємства застосовують, насамперед, аналіз співвідношення темпів зростання заробітної плати та продуктивності праці. Зростання продуктивності праці повинне

випереджати зростання середньої заробітної плати, забезпечуючи тим самим зниження собівартості продукції і підвищення ефективності виробництва. Основною причиною збільшення фонду оплати праці працівників, в першу чергу, є зростання розміру їх заробітної плати та зменшення середньооблікової чисельності працівників, а також обсяг товарної продукції і продуктивність праці [1].

Зміна фонду на оплату праці свідчить про те, що на підприємстві існує можливість підвищення заробітної плати працівникам, а також є можливість здійснювати їх додаткове матеріальне стимулювання, якщо йде мова про його збільшення. Важливе значення під час аналізу використання фонду оплати праці має і дослідження даних про середній заробіток працюючих, його зміну, а також про фактори, що впливають на його рівень.

Отже, досить важливим є застосування системи мотивації персоналу в комплексі, послідовно та рівномірно. Наприклад, вимушена неповна зайнятість та відпустка без збереження заробітної плати. Такі позитивні зрушення у системі мотивації працівників повинні бути підкріплені також і нематеріальним заохоченням, тобто участю працівників під час прийняття рішень, публічним їх визнанням, підтриманням сприятливого соціально-психологічного клімату. Працівник підприємства повинен відчувати свою необхідність для даного підприємства, розуміти свою цінність для нього. Саме тісний взаємозв'язок між елементами системи мотивації персоналу забезпечить ефективність їх функціонування.

Список використаних джерел

1. Зленко А.М. Сутність мотивації праці та її роль в забезпеченні ефективного управління трудовими ресурсами. Економічний вісник університету. № 2. 2010. С. 204-206.
2. Костишина Т.А. Сучасні проблеми оплати праці в контексті конкурентоспроможності національної економіки. Вісник ХНУ. 2011. № 2. С. 65-69

УДК 657.24

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ТОРГІВ

Посільська М.О., магістр *

Лазаришина І.Д., доктор економічних наук, професор

Ринкові умови господарювання вимагають підвищеної уваги до якості інформації, наведеної в бухгалтерській фінансовій звітності, що надходить як результат використання процедур бухгалтерського обліку та враховує запити її користувачів. Попит на різного роду інформацію завжди був високим, тому що вона супроводжує повсякденне життя людей і без неї неможлива жодна сфера діяльності. Інформація виступає з'єднуючим елементом між учасниками різного роду відносин. Первинні документи завжди займали важливе місце при зборі, обробці даних і складанні звітів, які в свою чергу є основними джерелами проведення економічного аналізу і становлять найбільшу вагу для управління сільськогосподарським підприємством.

Відповідно до Порядку реалізації пілотного проекту з проведення електронних земельних торгів №688 [6] продаж права оренди на землю сільськогосподарського призначення можуть здійснюватись лише на електронних торгах. Виконавець електронних земельних торгів - суб'єкт господарювання, який уклав з організатором земельних торгів договір про їх проведення; учасник електронних земельних торгів - користувач, допущений виконавцем електронних земельних торгів до участі в електронних земельних торгах відповідно до вимог цього Порядку; з цих термінів випливає, що на електронних торгах не є обов'язковим письмовий договір між виконавцем та учасником. Це не суперечить Цивільному кодексу України (п.1, ст.206)[3].

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Лазаришина І.Д.

Згідно з Земельним кодексом [1] та вищезгаданим Порядком учасник, який хоче брати участь у торгах, повинен за 3 робочі дні до початку аукціону сплатити реєстраційний і гарантійний внески на рахунки виконавця та підтвердити це відповідними первинними документами (квитанція, чек, платіжне доручення, тощо). Оскільки договору між цими сторонами немає, то постає питання чи є необхідним по закінченню торгів скласти Акти здачі-прийняття наданих послуг учасниками, що стали чи не стали переможцями?

Після закінчення електронних земельних торгів системою електронних земельних торгів автоматично формується та розміщується протокол електронних земельних торгів щодо лота у день проведення таких торгів. Система автоматично обраховує суми, які будуть сплачені переможцем аукціону, в тому числі і винагороду виконавцю, суми та реквізити виконавця для сплати витрат на підготовку лоту.

Одним із принципів бухгалтерського обліку є повнота висвітлення, тобто фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі [4]. Первинний обліковий документ є письмовим свідченням про вчинення факту господарського життя, що має юридичну силу і не вимагає подальших пояснень і деталізації. Він є основою документального оформлення різних фінансових операцій та їх подальшого відображення в бухгалтерському обліку. При цьому кожен первинний документ відображає один факт господарського життя.

Згідно з Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку №88, [5] господарські операції - це факти підприємницької та іншої діяльності, що впливають на стан майна, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів.

У Цивільному кодексі зазначається, що правочини між юридичними особами повинні супроводжуватись документами, які підтверджують підставу сплати та

отримання коштів. Правочини між фізичною та юридичною повинні вчинятись письмово, тобто з укладенням договору, окрім тих, які повністю виконуються сторонами у момент їх вчинення і не потребують нотаріального посвідчення.

Дослідивши вищезгадані та інші нормативно-законодавчі акти, можна зробити висновок, що Акт здачі-прийняття наданих послуг є важливим первинним документом, який необхідно складати виконавцем в день проведення аукціону, після отримання протоколу електронних торгів, з фізичними особами, фізичними особами-підприємцями та юридичними особами, тому що для цілей оподаткування платники [2] повинні вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків, зборів.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III (зі змінами та доповненнями)
2. Податковий кодекс України: Закон України // від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями)
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами та доповненнями)
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів Про затвердження від 24.05.1995 № 88
6. Порядок реалізації пілотного проекту з проведення електронних земельних торгів: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2017 р. №688.

УДК 657.371

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Пугач Х. Р., магістр *

Симоненко О.І., кандидат економічних наук, доцент

Формування ринкової економіки, існування різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків українських підприємств та наявність права вибору і його реалізації зумовлюють впровадження в організацію бухгалтерського обліку облікової політики, яку підприємство виконує самостійно.

Основною метою облікової політики підприємства є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, для того щоб, забезпечити користувачів фінансової звітності відповідною інформацією.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність у такому способі, який би забезпечив можливість взяти на облік можливі розходження між даними обліку і фактичною наявністю господарських засобів. Це досягається за допомогою інвентаризації. Де інвентаризація є одним з важливих методів бухгалтерського обліку, яким забезпечується перевірка і документальне підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку про наявність і стан матеріальних і нематеріальних активів, іншого майна, капіталу, інвестицій, розрахунків, резервів і зобов'язань.

Отже, можна сказати, що проведення інвентаризації та розгляд проблем і шляхів вдосконалення її проведення на підприємстві на сьогодні є досить актуальною темою, яка потребує детального розгляду.

Дослідження теоретичних основ інвентаризації, напрацювання нових підходів до практичного здійснення процесу інвентаризації знайшли висвітлення у наукових працях багатьох вчених, серед яких Бардаш С.В., Белов М.Г., Білуха М.Т.,

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симоненко О.І

Бутинець Ф.Ф., Грабова Н.М., Дем'яненко М.Я., Дорош Н.І., Калюга Є.В., Крамаровський Л.М., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Мурашко В.М., Нападовська Л.В., Немчинов П.П., Пилипенко І.І., Соколов Я.В., Сопко В.В., Сук Л.К., Цал-Цалко Ю.С., Швець В.Г., Шевчук В.О., Шпиг О.А., Штейнман М.Я. та інші.

В основу теоретичних і методичних досліджень покладено загальнонаукові методичні прийоми, серед яких аналіз, синтез, моделювання, документування, оцінювання, порівняння, групування, конкретизація. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано такі наукові методи дослідження: спостереження – для збирання даних про економічні явища і процеси на підприємстві; наукової абстракції, індукції й дедукції – при дослідженні сутності інвентаризації як економічної категорії та методу обліку; логічного аналізу – для визначення проблем і напрямів удосконалення методики та організації інвентаризаційного процесу; наукового пізнання – для уточнення класифікації основних категорій інвентаризаційного процесу; моделювання, порівняння і графічного зображення – при розробленні пропозицій щодо вдосконалення обліку результатів інвентаризації на промислових підприємствах України; при вивченні стану інвентаризаційної роботи на підприємствах – прийоми опитування та анкетування.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативно-правові акти України, що регламентують діяльність підприємств України та визначають порядок обліку та контролю, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем обліку та контролю, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання, дані офіційних інтернет-сайтів та обліково-аналітична інформація вітчизняних промислових підприємств.

В економічній літературі досить мало уваги приділялося принципам інвентаризації. Деякі автори обмежують їх лише перерахуванням. Отже, методичне значення принципів інвентаризації досліджено недостатньо, що потребує більш детальної теоретичних основ інвентаризації.

УДК 657.2:658.27

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Розлач О.В., магістр *

Куць Т. В., кандидат економічних наук, доцент

Поняття необоротних активів відносять до важливих категорій обліково-аналітичного забезпечення управління господарською діяльністю суб'єктів господарювання, оскільки невід'ємним елементом виробничого потенціалу підприємства є саме необоротні активи.

Як свідчать результати досліджень, від раціонального використання необоротних активів залежать показники капіталовіддачі, прибутку, рентабельності та інші якісні показники господарської діяльності підприємства. Разом з тим, слід відмітити наявність різних науково-методичних підходів до трактування сутності необоротних активів в сучасній економічній літературі.

Необоротні активи підприємства характеризується тривалим періодом використання. Вони є необхідними у кожному процесі виробництва.

Основними складовими необоротних активів виступають нематеріальні активи, основні засоби, незавершені капітальні інвестиції, інвестиційна нерухомість, довгострокові фінансові інвестиції, біологічні активи та дебіторська заборгованість, інші необоротні активи. Щодо складу необоротних матеріальних активів, то слід відмітити, що важливим їх елементом є основні засоби.

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т. В.

використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

В бухгалтерському обліку повинні відображатися всі види господарських операцій, пов'язані з рухом і станом необоротних активів. Відповідно до п. 7 П(С)БО 7, придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Підставою для зарахування на баланс основних засобів є акт приймання-передачі (введення в експлуатацію) основних засобів.

Ефективність управління необоротними активами підприємства обумовлюється об'єктивністю висновків їх аналітичного дослідження та контролем достовірної інформації за операціями з цими активами.

Процес управління необоротними активами, на думку І. А. Бланка, передбачає реалізацію наступних етапів:

1. Аналіз необоротних активів підприємства у попередньому періоді.
2. Оптимізація обсягу та складу необоротних активів.
3. Забезпечення правильного нарахування амортизації на необоротні активи.
4. Забезпечення своєчасного оновлення необоротних активів.
5. Забезпечення ефективного використання необоротних активів.
6. Оптимізація джерел фінансування необоротних активів [1, с.234].

Аналіз забезпечення підприємства необоротними активами передбачає проведення аналізу динаміки необоротних активів, їх складу і структури. У процесі аналізу динаміки активів вивчають зміну їх загального обсягу, виявляють види необоротних активів за рахунок яких відбулася зміна їх загального обсягу; темпи зростання загального обсягу необоротних активів зіставляють з темпами зростання обсягу виробництва і реалізації продукції, обсягу оборотних активів.

За результатами аналізу доходять висновку щодо орієнтації підприємства на певний напрям розвитку (створення умов для розширення операційної діяльності;

інноваційний розвиток; інвестиційно-фінансову стратегію розвитку) чи поєднання окремих напрямів розвитку.

Список використаної літератури:

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учеб. курс. 2-е изд., перераб. и доп. К.: Эльга, Ника-центр, 2005. 656 с.

УДК 330:332

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сергійчук Н.А., студентка *

Воляк Л.Р., кандидат економічних наук, старший викладач

Сьогодні фінансові інвестиції та ефективно їх залучення відіграють значну роль з точки зору економічного розвитку країн, яким необхідна фінансова підтримка, як поштовх до зростання.

В Україні, яка не є виключенням, склалась досить складна ситуація в плані інвестування. Корупція, неефективна судова система, нечіткість та непрозорість законодавчих норм, високий рівень бюрократії, технічні бар'єри у торгівлі та проходженні митних процедур, слабкість державних інститутів знижують довіру з боку потенційних інвесторів, а існуючих підштовхують виводити власний капітал за кордон [1].

Зараз найчастіше інвестиції отримують галузі, які швидко їх використовують та забезпечують прибутком, так би мовити, мають короткий період окупності та низькі комерційні ризики. До таких належать галузі переробної промисловості, сферу оптової та роздрібною торгівлі, де швидко з'являються нові товари, змінюється асортимент; популярними є галузі, що не потребують довгострокових капіталовкладень і освоєння нових технологій, зокрема фінансовий та сектор

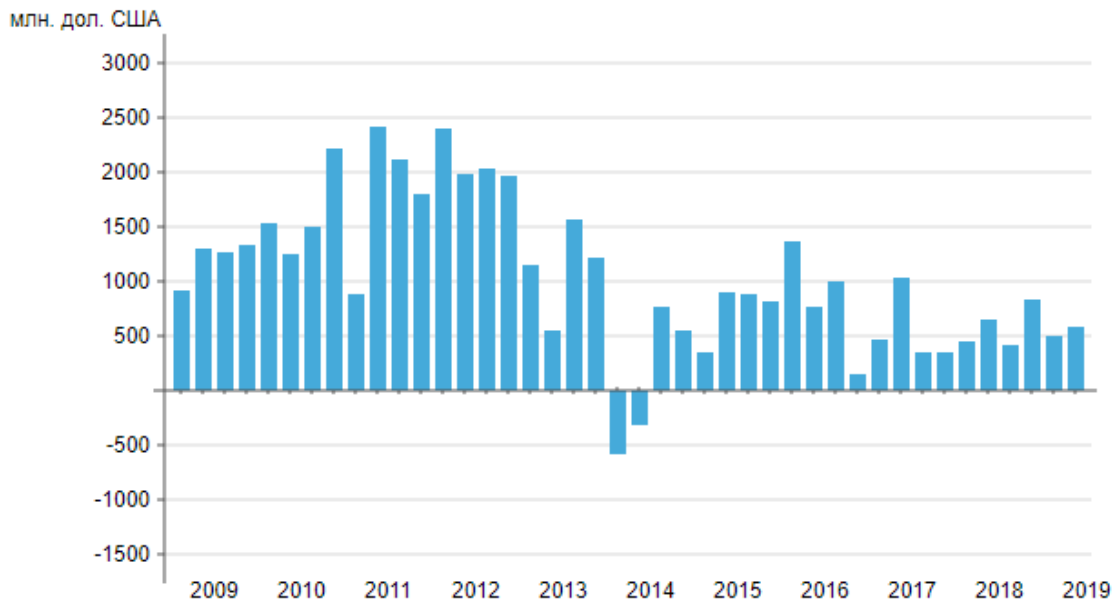
---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач Воляк Л.Р.

нерухомості. Аби перестрахувати себе, іноземні інвестори намагаються не затримувати свої кошти на довго в Україні [2].

Щоб стабілізувати фінансові надходжень та стати інвестиційно привабливою, державі важливо досягти політичної, економічної та фінансової стабільності, забезпечити вкладників інвестиційними гарантіями та покращувати інвестиційний клімат.

Відсутність чіткої закономірності іноземного інвестування можна оцінити за розмірами іноземного інвестування за останні десять років (рис. 1). Можна припустити, що зміни обсягів пов'язані з постійною зміною соціально-політичного клімату країни, що суттєво впливає і на економіку.

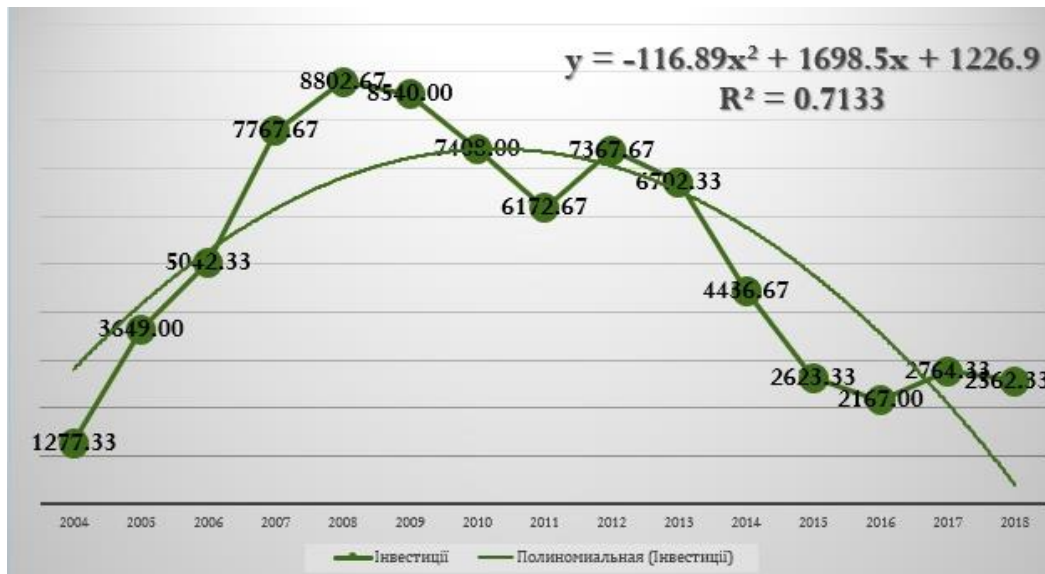

Рис. 1. Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України за останні 10 років

Джерело: побудовано авторами за даними [2]

Різкий спад інвестицій у 2014 році пов'язаний зі складними політичними подіями, проте наступне поживлення вказує на можливість економічного зростання саме за рахунок залучених вільних коштів.

Враховуючи значні коливання розмірів фінансових інвестицій у досліджуваний період часу, для виявлення основної тенденції розвитку було використано метод аналітичного вирівнювання (рис 2).

Рис. 2. Аналітичне вирівнювання надходження прямих іноземних інвестицій в Україну

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [5]

Після використання методу згладжування динамічних рядів, було побудовано параболічну економетричну модель зі щільністю зв'язку 71,33%. Абсолютний приріст рядів становить -116,89, що свідчить про стрімке щорічне уповільнення (зниження) фінансових надходжень після досягнення оптимуму.

Отже, на даний час Україна не є достатньо інвестиційно привабливою. Передбачити поведінку залучення фінансових інвестицій достатньо важко, проте зміна законодавства, яка все більше інтегрується до європейського, є вагомим впливовим чинником щодо їх зростання.

Список використаної літератури:

1. О. В. Самоєнкова. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. [Електронний ресурс] / О. В. Самоєнкова. URL: [//www.economy.nayka.com.ua/pdf/ 5_2019/48.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/48.pdf).

2. Прямі іноземні інвестиції в Україну. [Електронний ресурс]/ URL:<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>.

3. Хто і як інвестує в Україну. [Електронний ресурс]. URL: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iaak-investuie-v-ukrainu>.

4. Ганзюк С. М. Український ринок інвестицій: Тенденції та перспективи. [Електронний ресурс] / Ганзюк С. М., Будурацька О. В. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/20_ukr/80.pdf.

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК: 665.3

ВИКОРИСТАННЯ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННІ ВАЛОВИХ ЗБОРІВ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Смоляр Д.М. студентка *

Симоненко О.І., кандидат економічних наук, доцент

Важливим методологічним питанням в економічному аналізі господарської діяльності підприємств є вивчення та вимірювання впливу факторів виробництва на величину результативних економічних показників. Без глибокого і всебічного аналізу факторів неможливо сформулювати обґрунтовані висновки про результати діяльності підприємства, виявити резерви підвищення його ефективності, обґрунтувати управлінські рішення [1].

Спосіб абсолютних різниць для мультиплікативної моделі є однією з модифікацій елімінування. Як і спосіб ланцюгової підстановки він застосовується для розрахунку впливу факторів на приріст результативного показника в детермінованому аналізі, але тільки в мультиплікативних і мультиплікативно-

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симоненко О.І.

адитивних моделях типу: $Y = a \cdot (b - c)$ і $Y = (a - b) \cdot c$. Його використання обмежене, але його алгоритм не складний і тому він, у переважній більшості, використовується в дослідженнях аналізу господарської діяльності підприємств. Метод застосовується, якщо вихідними даними є абсолютні відхилення факторних показників (табл. 1).

Таблиця 1

**Вплив урожайності та площі посіву олійних культур на їх валовий збір
в цілому по Україні за 2017- 2018 роки**

Області	Валовий збір, ц		Віхилення		
	2017 р.	2018 р.	загальне	за рахунок площі	за рахунок урожайності
Вінницька	7258,5	8080,8	836	342	494
Волинська	395,3	695,2	301	190	111
Дніпропетровська	12028,1	12831,7	800	-622	1 422
Донецька	5555,5	5310,2	-241	-397	156
Житомирська	2476,5	2985,8	501	815	-314
Закарпатська	68,3	54,1	-14	-9	-5
Запорізька	8663,7	7204,4	-1 460	-38	-1 422
Івано-Франківська	768,8	576,2	-196	-166	-30
Київська	3974,6	5700,9	1 722	648	1 074
Кіровоградська	10919,1	14586,6	3 694	691	3 003
Луганська	5661,4	7209,1	1 555	2	1 553
Львівська	736,8	797,9	61	-21	82
Миколаївська	8757,7	10872,1	2 128	448	1 680
Одеська	9038,7	8862,8	-180	-800	620
Полтавська	7309,1	9439,1	2 107	425	1 682
Рівненська	670,5	584,2	-88	-11	-77
Сумська	5162,9	6210,3	1 047	300	747
Тернопільська	2341,6	1905,7	-435	-322	-113
Харківська	11029,7	14682,2	3 699	1 001	2 698
Херсонська	4992	5528,3	543	-209	752
Хмельницька	4386,7	4841,2	449	339	110
Черкаська	5046,6	6409,4	1 356	-37	1 393
Чернівецька	435,6	523,5	87	58	29
Чернігівська	4677,5	5760	1 083	230	853
Україна	122355,2	141651,7	19 354	2858,17	16496,32

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [2]

Аналіз одержаних результатів свідчить про те, що протягом 2017-2018 років відбулося збільшення валового збору соняшнику на 19 296,5 ц у 2018 році порівняно з 2017 роком, що зумовлено збільшенням посівних площ, а також зростанням урожайності. За рахунок збільшення посівних площ валовий збір олійних культур зріс на 2858,17 ц, а за рахунок підвищення урожайності культур на 16 496,32 ц. Найбільша позитивна динаміка у збільшенні валового збору відбулася у Кіровоградській та Харківській областях, на 3694 ц та 3699 ц відповідно.

Список використаної літератури:

1. Комплексний економічний аналіз підприємства, Войтоловський Н.В., Калиніна А.П., Мазурова І.І., 2009. - 395 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm

УДК:332.155/338.3

АНАЛІЗ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Сорокіна К.В., студентка *

Симоненко О.І., кандидат економічних наук, доцент

Важливим напрямком дослідження ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств України є аналіз витрат виробництва та собівартості зернових та зернобобових культур. Він дозволяє виявити відхилення фактичних витрат від запланованих, з'ясувати вплив чинники на розраховані відхилення, а також обґрунтувати певні управлінські рішення щодо шляхів зниження собівартості продукції.

Для аналізу витрат виробництва зернових та зернобобових культур необхідно розглянути їх структуру (табл. 1).

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симоненко О.І.

Таблиця 1

**Аналіз структури витрат у собівартості продукції зернових та
зернобобових культур сільськогосподарських підприємств України,
2017-2018 рр.**

Показник	2017 (базисний)		2018 (звітний)		Відхилення	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	абсол., тис.грн.	відн. %
Прямі матеріальні витрати:	63 189 280,9	55,2	75 727 352,8	53,6	+12 538 071,9	-1,6
насіння та посадковий матеріал	13 088 969,8	11,4	15 338 763,6	10,9	+2 249 793,8	-0,5
мінеральні добрива	22 539 537,2	19,7	26 804 467,6	19,0	+4 264 930,4	-0,7
пальне і мастильні матеріали	10 857 685,6	9,5	14 465 875,2	10,2	+3 608 189,6	+0,7
решта матеріальних витрат	16 703 088,3	14,6	19 118 246,4	13,5	+2 415 158,1	-1,1
Прямі витрати на оплату праці	5 723 576,9	5,0	7 174 688,2	5,1	+1 451 111,3	+0,1
Інші прямі витрати та загальновиробничі витрати:	45 628 619,79	39,8	58 416 177,9	41,3	+12 787 558,1	+1,5
відрахування на соціальні заходи	1 280 738,4	1,11	1 600 940,6	1,13	+320 202,2	+0,02
амортизація	6 573 134,69	5,7	9 193 383,69	6,5	+2 620 249	+0,8
оплата послуг сторонніх організацій	11 615 024,9	10,1	14 635 915,7	10,4	+3 020 890,8	+0,3
решта інших прямих та загальновиробничих витрат	26 159 721,8	22,9	32 985 937,9	23,3	+6 826 216,1	+0,4
РАЗОМ	114 541 477,6	100	141 318 218,9	100	+26 776 741,3	x

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [1]

Аналіз одержаних результатів дослідження свідчить про те, що:

- протягом останніх років обсяг витрат виробництва поступово зростав і найбільшу питому вагу у структурі виробничої собівартості склали матеріальні витрати, які у 2018 році в порівнянні з 2017 роком зросли на 12538071,9 тис. грн.;

- у звітному періоді матеріальні витрати зменшили свою питому вагу на 1,6% за рахунок зростання загальновиробничих витрат, що вказує на неефективне управління виробництвом, отож пріоритетним завданням для окремих суб'єктів господарювання є визначення їх оптимального рівня;

- відбулися зміни у складі матеріальних витрат, а саме: обсяг насіння та посадкового матеріалу у 2018 році зріс на 2249793,8 тис. грн., що дає підстави стверджувати про збільшення обсягів посівних площ для вирощування зернових культур;

- показник витрат мінеральних добрив підвищився на 4264930,4 тис. грн., це пояснюється тим, що зросло використання посівного матеріалу;

- збільшення обсягів витрат на ПММ у звітному періоді на 3608189,6 тис. грн. свідчить про вплив декількох факторів: підвищення цін на паливно-мастильні матеріали у зв'язку зі змінами валютних курсів та збільшенням обсягів виробництва зернових та зернобобових культур.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 658.003

МЕТОДИКА ТА ПОКАЗНИКИ АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ступерська Н.М., магістр *

Богданюк О.В., кандидат економічних наук, доцент

Операційна діяльність підприємства - це основна діяльність, яка пов'язана з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), що є визначною метою створення підприємства та забезпечує основну частину його доходу. Для порівняння результативності операційної діяльності суб'єктів господарювання є необхідним проведення аналізу ефективності її здійснення

Доходи від операційної діяльності класифікуються таким чином:

1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції визначається шляхом зменшення отриманої виручки на суми: непрямих податків, включених в ціну продукції (ПДВ, акциз, мито); доходів, отриманих на користь третіх осіб (крім держави); знижок, уцінок та відшкодувань від повернення продукції (товарів).

2. Інші операційні доходи, до складу яких входять: дохід від операційної оренди активів, дохід від операційних курсових різниць (тобто від зміни курсів валют), дохід від реалізації оборотних активів, одержані гранти та субсидії, одержані штрафи, пені, неустойки.

Одним із найбільш простих, але ефективних методів аналізу доходів - є операційний аналіз, що отримав назву CVP (cost-volum-profit, витрати - об'єм - прибуток). Так, показник рентабельності операційної діяльності доцільно розраховувати за такими напрямками, як відношення прибутку (збитку) від операційної діяльності до витрат операційної діяльності. Високе значення даного показника свідчить про те, що підприємство має добре налагоджений процес виробництва та реалізації продукції, постійне джерело доходів .

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Богданюк О.В.

Аналіз фінансових результатів та рентабельності підприємства здійснюється за такими основними напрямками:

- 1) аналіз та оцінка рівня і динаміки показників прибутковості, факторний аналіз прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг;
- 2) аналіз фінансових результатів від іншої реалізації, позареалізаційної та фінансової інвестиційної діяльності;
- 3) аналіз та оцінка використання чистого прибутку; аналіз взаємозв'язку витрат, обсягів виробництва продукції та прибутку;
- 4) аналіз взаємозв'язку прибутку, руху оборотного капіталу та грошових потоків;
- 5) аналіз та оцінка впливу інфляції на фінансові результати; факторний аналіз показників рентабельності.

На практиці використовують три основні методи розрахунку планового обсягу виручки від реалізації продукції:

- 1) метод поасортиментного (прямого) рахунку;
- 2) метод укрупненого розрахунку, виходячи з плану виробництва продукції в цілому;
- 3) комбінований метод.

Метод поасортиментного (прямого) рахунку, що передбачає прямий розрахунок реалізації кожного найменування товарів і послуг, які виробляються (реалізуються, надаються замовникам), є простим, наочним, найточнішим, але дуже трудомістким. Особливо незручний він для використання на тих підприємствах, які випускають широку номенклатуру продукції (наприклад, 100 і більше найменувань товарів і послуг).

Сутність цього методу полягає в тому, що по кожній товарній позиції визначають:

- 1) очікувані вхідні залишки нереалізованої готової продукції на початок планового періоду (якщо плановий період – 1 рік, станом на 1 січня планового року);
- 2) планові вихідні залишки такої продукції на кінець планового періоду;
- 3) реалізовану продукцію у натуральному вираженні, по якій завершено розрахунки з покупцями;
- 4) обсяг виручки від реалізації у вартісному вираженні з урахуванням реалізаційні цін (без податку на додану вартість й акцизного збору).

Дані для розрахунку про плановий обсяг виробництва товарів і послуг фінансовий відділ отримує від планово-економічного відділу, а перехідні залишки нереалізованої готової продукції – на складах. Це – найскладніша частина роботи з планування обсягу виручки від реалізації продукції.

Метод укрупненого розрахунку передбачає, що розрахунок планового обсягу виручки від реалізації підприємства звичайно виконують заздалегідь: не пізніше листопада попереднього року. Точних даних про залишки нереалізованої продукції на початок планового року у розпорядженні економічних служб підприємства під час планування немає, тому доводиться по кожному виробу (виду послуг) розраховувати очікувані, тобто прогнозні, залишки, які обчислюють, виходячи з фактичних залишків на останню звітну дату, очікуваного випуску продукції у період, що передує плановому (наприклад, до кінця року), обсягів відвантаження продукції й очікуваного надходження коштів від покупців.

Планування залишків нереалізованої продукції на кінець планового періоду (вихідні залишки) базується на таких принципах:

- 1) складські залишки готової продукції приймаються у обсязі, визначеному для розрахунку нормативу планових запасів при нормуванні, які фінансова служба повинна постійно контролювати на відповідність фактичних запасів готових виробів на складах цьому нормативу;

2) планові залишки нереалізованої продукції на кінець планового року визначаються як сума нормативу власних оборотних коштів у готовій продукції, перерахована в оптові ціни через середній коефіцієнт співвідношення між оптовими цінами й собівартістю продукції.

Коли номенклатура виробів надто велика, розрахунок плану реалізації можна здійснювати комбінованим методом. Виручку від реалізації основних видів продукції визначають методом прямого рахунку, а для підрахунку виручки від реалізації виробів інших груп користуються укрупненим методом. Для розрахунку беруть обсяг виробництва за всією номенклатурою залишків продукції, додають до нього вартість залишків на початок планового періоду і віднімають очікувані залишки на кінець планового періоду за відпускними вільними цінами і собівартістю.

Список використаної літератури:

1. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства підручник [Текст] / Є. В. Мних; Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К., 2011. – 513 с.
2. Савицька, Г. В.. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. [Текст] / Г. В. Савицька – К.: Знання, 2007. – 668с.
3. Серединська, В. М. Економічний аналіз: навчальний посібник [Текст] / В. М. Серединська, О.М. Загородна, Р. В. Федорович – К.: Астон, 2010. – 592 с.

УДК 657

ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Тернова В.О., магістр*

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

У процесі господарської діяльності сільськогосподарські підприємства виробляють продукцію, яку потім реалізують іншим заготівельним організаціям або покупцям та замовникам задля отримання прибутку від продажу виготовленої продукції. Відповідно до цього, підприємства вступають у розрахункові взаємовідносини з іншими особами та організаціями, наслідком чого є виникнення певних прав та зобов'язань. У підприємства, що реалізує продукцію в період відвантаження продукції і до розрахунку покупців за отриманий товар кошти перебувають у вигляді дебіторської заборгованості.

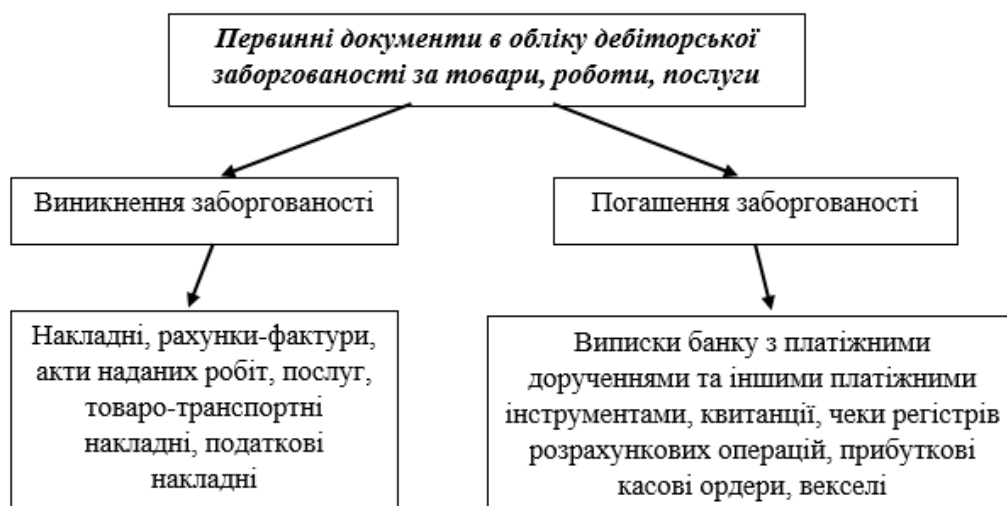
Дебіторська заборгованість, відповідно до П(С)БО 10, – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [1]. Для ефективного управління дебіторською заборгованістю важливу роль відіграє якісна облікова інформація, сформована в підсистемах первинного, синтетичного, аналітичного і зведеного обліку.

У процесі виникнення та погашення дебіторської заборгованості складаються відповідні первинні документи (рис. 1).

На сьогодні, значне зростання дебіторської заборгованості вважається найбільш негативним явищем в економіці сільськогосподарських підприємств. Оскільки значна частка заборгованості, що існує між українськими підприємствами, спричиняє кризу неплатежів, яка уповільнює розвиток товарних ринків, на яких працюють дані підприємства.

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Лазаришина І. Д.

Рис. 1. Первинні документи в обліку дебіторської заборгованості

Враховуючи нестачу грошових коштів споживачів для свого розрахунку, суб'єкти підприємницької діяльності нерідко наражаються на ризик неповернення боргу [3] наданням комерційного кредиту, який, в свою чергу, значно поліпшує об'єми збуту. Саме облік розрахунків з дебіторами є найважливішим процесом у веденні бухгалтерії підприємства, оскільки основна частина грошових надходжень та доходів підприємства формуються саме на цьому етапі.

На сьогодні в Україні існує цілий ряд проблем, пов'язаних з обліком розрахунків з покупцями та замовниками, які потребують вирішення. Серед них можна виокремити:

1. Недостатні обсяги інформації про дебіторську заборгованість у форматі, який узгоджений з проведенням аналізу розрахунків з покупцями, а також для прийняття підприємствами управлінських рішень [2].

2. Недостатні темпи розвитку сучасних форм обліку взаєморозрахунків, а саме використання факторингу для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

3. Майже повна відсутність контролю за обсягами та станом безнадійної і сумнівної заборгованості на аграрних підприємствах.

4. Потребує удосконалення План рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його використання щодо деталізації розрахунків з дебіторами.

5. Відповідно до П(С)БО 10 спостерігається неефективність методів розрахунку резерву сумнівних боргів в обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Отже, проведення розрахунків з покупцями та замовниками на сільськогосподарських підприємствах базується на принципах оптимізації інтересів інших організацій, які досягаються шляхом впровадження певних реальних та кардинальних заходів. І лише відтворення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості забезпечить уникнення ризику неплатоспроможності. Ця дилема, а саме недостатність майнової відповідальності замовників за недотримання своїх договірних зобов'язань зумовлює в Україні проблему несплати за надану їм продукцію чи послугу. Тож для вирішення всіх проблемних питань, які виникають в ході розрахункових операцій із покупцями вважаємо доцільним розробити методичні рекомендації щодо ведення обліку та контролю безнадійної та простроченої заборгованості, а також слідкувати за правильним співвідношенням кредиторської та дебіторської заборгованості.

У сукупності вирішення визначених проблемних питань дозволить значно підвищити якість обліково-аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю агроформувань і забезпечить високий рівень їх ліквідності та можливість реалізації конкурентних ділових стратегій.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237 (зі змінами і доповненнями).

2. Проблеми класифікації та оцінки дебіторської заборгованості, шляхи їх вирішення Г.В. Власюк // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво 2011 рік.- С. 131–135.

3. Шестерікова В.В. Обліковий аспект розрахунків з покупцями та замовниками в аграрних підприємствах / В.В. Шестерікова, С.В. Тивончук // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 420-425.

УДК 657

АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ткаліч Ю.В., студентка *

Рябенко Л.М., кандидат економічних наук, старший викладач

Важливим завданням антикризового управління є своєчасна і якісна діагностика фінансового стану на підприємстві, що сприяє нейтралізації принципал-агент конфлікту між суб'єктами фінансових відносин та підвищує ефективність менеджменту. Фінансова діагностика проводиться з використанням інформації, що міститься в трьох основних формах звітності: Баланс (форма №1), Звіт про фінансові результати (форма №2) та Звіт про рух грошових коштів (форма №3).

Аналіз фінансового стану, що ґрунтується на вивченні кількісних показників фінансової звітності підприємства із застосуванням стандартних методів та прийомів, називається класичним або традиційним.

Традиційний підхід до діагностики банкрутства (фінансового аналізу) полягає у застосуванні стандартних аналітичних прийомів: горизонтальний та вертикальний аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників, порівняльний аналіз. Спільним для традиційних методик діагностики фінансової кризи є те, що вони передбачають вивчення простих математичних зв'язків між окремими позиціями фінансової звітності на основі обчислення певної вибірки показників

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач
Рябенко Л.М.

(коефіцієнтів) та порівняння їх значень з нормативними, середньогалузевими і в динаміці.

Суттєвим недоліком традиційних методів є те, що ними не передбачено використання під час аналізу показників, які характеризують фінансову потужність підприємства. Ідеться про індикатори, що розраховуються з використанням інформації, яка міститься у Звіті про рух грошових коштів, зокрема показники чистого грошового потоку (Cash-flow). Між тим світова практика фінансового аналізу свідчить, що чистий грошовий потік досить часто використовується як база для розрахунку цілого ряду показників, у тому числі показників рентабельності (за Cash-flow). Наприклад, рентабельність власного капіталу за Cash-flow характеризує величину чистого грошового потоку на одиницю власного капіталу.

Особливістю вітчизняної практики оцінювання є обмежені можливості використання ринкової інформації про вартість корпоративних прав. Дані про вартість підприємства можна отримати лише за результатами експертного оцінювання за спеціальним замовленням, що, у свою чергу, істотно підвищує витрати пов'язані з аналізом (витрати моніторингу). Ураховуючи цю обставину, практично всі вітчизняні методики не передбачають використання показників вартості підприємства та його корпоративних прав.

Інший недолік традиційних методик полягає в тому, що ними здебільшого передбачається розрахунок двох і більше показників, які фактично характеризують один параметр фінансового стану, до того ж відповідні показники досить тісно корелюють між собою. З економетричного погляду така ситуація є неприпустимою, оскільки це призводить до суттєвого викривлення результатів аналізу. Аналітична цінність показників ділової активності, оборотності, майнового стану передбачених більшістю методик зменшується через те, що вони не містять критичних чи орієнтовних значень. Отже, виникає проблема їх об'єктивної інтерпретації.

Серед найсуттєвіших недоліків традиційного аналізу, який домінує сьогодні у вітчизняній практиці, можна виділити такі:

- неврахування галузевих особливостей об'єкта аналізу;
- недостатнє теоретичне та емпіричне обґрунтування критичних точок (чи інтервалів) для окремих фінансових індикаторів. Як наслідок – довільність фіксування нормативних значень фінансових показників;
- суб'єктивність формування вибірки показників, які підлягають аналізу, та неврахування критерію мультиколінеарності;
- неврахування (або суб'єктивність врахування) факту різної вагомості впливу окремих показників на загальні результати аналізу;
- ігнорування показників, які розраховуються на базі чистого грошового потоку.

Уникнення недоліків, характерних для традиційних методик оцінювання ймовірності фінансової кризи підприємства, уможлиблює застосування сучасних економетричних методів аналізу. Результати найновіших емпіричних досліджень дають змогу стверджувати, що найефективнішим у цьому плані є методологія дискримінантного аналізу, яка ґрунтується на емпірично-індуктивному способі дослідження та широкому застосуванні елементів економетричного моделювання.

Фінансистам усього світу відомі модель Альтмана (1968, США), система аналізу Вайбеля (1973, Швейцарія), модель Беермана (1976,) та модель Краузе (1993, Німеччина), системи показників Бівера (1966, США), система фінансового аналізу Керлінга-Подділа (1994, Франція), методологія дискримінантного аналізу Німецького Бундесбанку (1999, Deutsche Bundesbank). Огляд найбільш відомих моделей діагностики фінансової кризи, що ґрунтується на економетричному аналізі. Зазначені моделі присвячені діагностиці банкрутства та оцінюванню кредитоспроможності. В основу їх розроблення покладено дискримінантний аналіз або ж його комбінування з експертними методами дослідження. Дискримінантний аналіз як метод оцінювання ймовірності банкрутства підприємства включає дві фази:

1) фаза аналізу – побудова моделі розрахунку інтегрального показника фінансового стану та формування «ключа» інтерпретації;

2) фаза класифікації – розрахунок інтегрального показника для конкретного підприємства – об'єкт оцінки.

Дискримінантний аналізу в контексті оцінювання фінансового стану підприємства дозволяє побудувати оптимальну модель, за допомогою якої з достатньо високим рівнем імовірності можна виявити можливі кризові явища на підприємстві.

Список використаної літератури:

1. Терещенко О. О. Управління фінансовою санацією підприємств : монографія / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2016. – 552 с.

УДК 330.43:502.4

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ СТАТИСТИЧНИХ РІВНЯНЬ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ В АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

Федонюк О.В., студентка *

Симоненко О.І., кандидат економічних наук, доцент

До нових статистичних методів, які б дозволили з достатньою достовірністю оцінити взаємозв'язки результативних показників з різними чинниками господарської діяльності та на цій основі прогнозувати їх розвиток у майбутньому періоді відносять метод статистичних рівнянь залежностей –метод аналізу причинних взаємозв'язків економічних явищ і процесів.

На відміну від математичного методу кореляційного і регресійного аналізу, основою якого є лінійна алгебра, застосування даного методу ґрунтується на обчисленні коефіцієнтів порівняння, які визначають через відношення окремих значень однойменної ознаки до його мінімального або максимального рівня.

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симоненко О.І.

При збільшенні значень ознаки коефіцієнти порівняння розраховують від мінімального рівня, а при зменшенні – від максимального. Вони показують ступінь зміни величини ознаки до прийнятої бази порівняння. На основі цих коефіцієнтів результативної та чинникової ознаки розраховують параметр рівняння залежності.

Метод статистичних рівнянь залежностей є молодим статистичним методом, оскільки розроблений у другій половині 70-х років ХХ століття професором О. І. Кулиничем. За цей період метод дістав міжнародне визнання, оскільки має істотну перевагу – застосовується поряд з математичним методом кореляційно-регресійного аналізу та вирішує обернену економічну задачу, тобто дає відповідь на питання, при яких рівнях чинників може бути досягнутий оптимальний або прогнозований рівень результативної ознаки.

За вихідними даними варіаційних рядів при малочисельній (до 20 одиниць) та багаточисельній сукупності одиниць спостереження, згаданий метод визначає рівень та розмір зміни результативної ознаки при зміні чинника на одиницю, а також при відомих значеннях чинників, та навпаки. Допомогає встановити ступінь інтенсивності використання чинників для забезпечення формування середнього рівня результативної ознаки; обчислити ступінь впливу чинників на результативну ознаку; оцінити розмір зміни рівнів чинників для забезпечення заданого (прогнозованого, нормативного або планового) рівня соціально-економічного явища, чи навпаки – рівнів результативного показника при відомих значеннях, і визначення при цьому необхідних затрат ресурсів по кожному чиннику у вартісному вираженні.

За вихідними даними рядів динаміки метод статистичних рівнянь залежностей допомає визначити розмір зміни соціально-економічного явища при зміні періодів ряду динаміки на одиницю; встановити середній темп зміни економічного явища в результаті дії чинників для кожного періоду (року, кварталу, місяця), а також оцінити інтенсивність використання цих чинників; змодельовати динаміку соціально-економічних явищ і процесів; обґрунтувати прогнозні рівні соціально-

економічних явищ, а також виявити тенденцію розвитку та обчислити частку (ступеня) впливу чинників на результативну ознаку.

Таким чином, достовірність статистичного аналізу взаємозв'язків суспільних та економічних явищ в значній мірі залежить від правильного вибору методу для такого вивчення. До статистичних методів, які дозволяють з достатньою достовірністю оцінити взаємозв'язки мікро- і макроекономічних показників та на цій основі прогнозувати й моделювати їх розвиток у майбутньому періоді, потрібно віднести, поряд з математичним методом кореляційно-регресійного аналізу, метод статистичних рівнянь залежностей, який можна застосовувати як для малочисельної, так і багаточисельної сукупності. Метод статистичних рівнянь залежностей є статистичним методом аналізу функціональних та кореляційних взаємозв'язків, який ґрунтується на статистичних коефіцієнтах порівняння.

УДК 654

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ЯК ОСНОВА І ГАРАНТІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Фесюк Н.В., магістр *

Лазаришина І.Д., доктор економічних наук, професор

Ефективність підприємства в нинішніх умовах ринкової економіки вимагає визначення не тільки цілей і способів їхнього досягнення, але ще і оцінки шансів на успіх, а також загрози, які можуть виникнути при розвитку підприємства. Керівництво повинно ретельно продумувати і деталізувати поточні, оперативні, та перспективні завдання, а також визначати фінансову стратегію розвитку діяльності підприємства.

З метою подальшого розгляду процесу формування фінансової стратегії підприємства доцільно уточнити поняття фінансового розвитку підприємства,

---

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Лазаришина І.Д.

стратегії та фінансової стратегії підприємства. В загальному під розвитком розуміють надбання нової якості, яка зміцнює життєздатність підприємства в умовах змін середовища [1]; вивільнення прихованих можливостей і потенціалу.

Розвиток – це вдосконалення чи поліпшення організаційної складової об'єкта або послідовний рух до досконалішого. З погляду макроекономічного підходу економічний розвиток характеризується зміною ринкової та виробничої кон'юнктури за тривалий час, впродовж якого значну роль відіграють інвестиційні, інноваційні, технічні та технологічні фактори економіки, а також фактори економічної власності і господарського механізму [2] та являє собою процес функціонування економічної системи в довгостроковому періоді, що відбувається під впливом економічних суперечностей, потреб та інтересів.

Отже, розвиток – це процес, який є результатом послідовних дій, що поступово приводять підприємство до кількісного і якісного зростання. Залежно від динаміки тенденцій кількісних і якісних змін розвиток можна характеризувати як стійкий, поступовий, інтенсивний та стрибкоподібний. Визначальним моментом розвитку підприємства є стійкість як здатність системи зберігати свій працездатний стан у досягненні запланованих результатів за наявності різних збурювальних впливів. Кількісне збільшення обсягів виробництва економічних благ характеризує економічне зростання, яке за умови набуття нової якості характеризує розвиток.

Тому економічне зростання можна визначити як стійкий процес росту виробничих можливостей підприємства. Ситуація, яка характеризується тенденціями, протилежними економічному зростанню, відповідає економічному спаду. Розвиток підприємства може бути розглянутий як комплекс, що включає в себе базові цінності та принципи, набір концепцій та моделей, які становлять теоретичне підґрунтя розвитку підприємства, велику кількість методик і інструментів, за допомогою яких програми організаційного розвитку реалізуються на практиці.

Фінансова стратегія підприємства повинна бути спрямована на виконання таких цілей: забезпечення підприємства необхідними коштами і на цій основі його стабільності і ліквідності; забезпечення його рентабельності й одержання оптимального прибутку; задоволення матеріальних і соціальних потреб працівників і власників підприємства; зростання економічної доданої вартості .

Таким чином, успіх фінансової стратегії підприємства гарантується при рівновазі теорії і практики, співпаданні стратегічних цілей з реальним економічними та фінансовими можливостями. В умовах ринкової економіки існують різноманітні можливості для інвестування та фінансування, тому підприємствам потрібно діяти, дотримуючись власної інвестиційної та фінансової стратегій в цілому, а також враховувати позиції інвестиційної та фінансової політики.

Список використаної літератури:

1. Василенко В.А. Менеджмент сталого розвитку підприємств: Монографія. – К.: Центр навчальної літератури, 2015.
2. Бакаєв О.О., Гриценко В.І., Бажан Л.І., Бакаєв Л.О., Бобер К.А. Економіко-математичні моделі економічного зростання. – К.: Наукова думка, 2014.

УДК- 633.34

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ СОЇ

Цаплій В.І., студентка *

Воляк Л. Р., кандидат економічних наук, старший викладач

Вже багато років соя поряд із зерновими культурами посідає перші позиції в експорті і переробці на харчові та промислові цілі, а також має стратегічно важливе місце в економіці країни. Соя - важлива технічна культура. Вона займає перше місце

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач Воляк Л.Р.

у світовому виробництві харчової рослинної олії, яку використовують у їжу і яка є сировиною для виробництва вищих сортів столового маргарину, лецитину. Соева олія широко використовується також у миловарній та лакофарбовій промисловості.

На сьогодні Україна входить в ТОП-10 світових виробників сої за посівними площами і є лідером в Європі за цим показником. У країні спостерігається стійка тенденція і високі темпи збільшення посівних площ та валових зборів сої. Якщо у 1990 році з площі 93 тис. га було зібрано біля 100 тис. тон зерна сої при врожайності 1,3 т/га, то у 2017 році з площі 1,9 млн. га зібрано 3,8 млн. тон при врожайності 1,9 т/га. У 2019 році площі під соєю зменшились на 8% (129,8 тис. га), порівняно з минулим роком, та на 20,7% (414,5 тис. га), порівняно з 2017 роком.[4]

Основною причиною суттєвого скорочення площ під соєю у 2018 році стали "соеві правки" Закону України № 2245-VIII від 21 грудня 2017 року, відповідно до яких з 1 вересня 2018 року до 31 грудня 2021 року скасовується бюджетне відшкодування ПДВ при експорті соєвих бобів. Даний законопроект сприятиме відновленню зацікавленості товаровиробників у вирощуванні цієї культури, що сприятиме стабілізації площ посівів та виробництва цієї культури у 2019 році [5]. Ухвалення даного законопроекту мало негативні наслідки. Так, якщо 2017 року було експортовано 2,9 млн тонн сої (2018 лише 1,9) на суму \$1,06 млрд, то щоб досягти такої ж цифри від експорту шроту, нам потрібно його продати 2643 тис. тонн за середньої ринкової ціни \$400,8/тонна. Та минулого року за 11 місяців Україна експортувала лише 353,8 тис. тонн соєвого шроту з вироблених 751 тис. тонн (менше половини).[1]

Основними регіонами виробництва сої в Україні є Полтавська, Хмельницька, Київська, Кіровоградська, Житомирська, Сумська області. При цьому максимальної середня врожайність у 2018 році (за офіційними даними) була в Запорізькій (32 ц/га), а мінімальна — в Миколаївській (13,3 ц/га) областях. Саме врожайність є ключовим об'єктом уваги українських виробників сої, її нестабільність впливає як на фінансовий результат господарства, так і на подальші плани сівби даної

культури. В країні в останні роки середня врожайність сої була нестабільною і коливалася в діапазоні 13-25 ц/га, експерти оцінюють потенціал врожайності сої в Україні на рівні 35-48 ц/га.

З початку 2019 року в Україні почали зростати обсяги переробки сої. А саме, в лютому 2019 року обсяг переробки сої зріс на 60% проти лютого 2018 року, а в березні 2019 року – на 72% проти березня минулого року. За I півріччя цього року обсяг переробки сої збільшився майже в 1,5 разу проти відповідного періоду 2018 року. Загалом за 2018/2019 обсяги переробки сої в Україні зросли більш як на 26% проти показників попереднього року [3].

Ще одним позитивним наслідком зміни порядку справляння ПДВ стало суттєве – більш ніж на 17% – зменшення обсягів експортних поставок соєвих бобів у непереробленому вигляді. Якщо в 2016-2017 рр. було експортовано понад 3,0 млн т, у 2017-2018 рр. – 2,8 млн т, то у 2018-2019 рр. – лише 2,3 млн т соєвих бобів, при тому, що урожай сої у 2018 році був рекордним і на 14,5% перевищував показник 2017 року.

Результати проведеного науковцями Інституту аграрної економіки аналізу показують, що незважаючи на зростання виробничих витрат на вирощування сої у 2018 році в розрахунку на 1 га більш як на 20%, завдяки тому, що урожайність сої також значно (+27,5%) зросла, виробнича собівартість 1 ц сої у 2018 році зменшилась проти рівня 2017 року лише на 4,2%. Завдяки цьому, в умовах зниження восени 2018 року цін на сою більш ніж на 6,5% проти їх рівня восени 2017 року, рентабельність діяльності з вирощування сої знизилась несуттєво — із 29% у 2017 році до 21,5% у 2018 році.[2]

Отже, соя — один з найкращих попередників для зернових культур, до того ж є високорентабельною культурою, а також сприяє підвищенню родючості ґрунтів. Суттєве зростання посівних площ і валових зборів сої свідчить про її надзвичайно важливу роль в аграрному комплексі України. По вирощуванню сої зараз Україна посідаємо перше місце у Європі і колишніх країнах СНД, і увійшли

до топ-10 світових виробників (8 позиція). Врожаї сої можна вдало перероблювати та отримувати більше прибутку при ефективному управлінню.

Список використаних джерел:

1. Агросвіт [Електронний ресурс] – URL: <http://www.agrosvit.info>.
2. Ведення бізнесу в Україні [Електронний ресурс] – URL: <https://www.growthow.in.ua>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 33:311.21:633.413

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВОГО
БУРЯКУ В УКРАЇНІ**

Черняк С.В., студент*

Богданюк О.В., кандидат економічних наук, доцент

З цукрового буряку виробляють цукор, патоку та гичку. Віддавна ця технічна культура відіграє важливу роль у галузі цукровидобування України, адже її замітник, цукрова тростину, дуже важко вирощувати в кліматичних умовах нашої держави.

У світі 69% цукру отримують з цукрової тростини і ще 31% - з цукрових буряків. Найбільше цукрових буряків вирощується в Україні, Росії, Франції, США, Польщі, Німеччині, Італії, Румунії, Чехії, Словаччині, Англії, Бельгії, Угорщині.

Виробництво цієї технічної культури в Україні має регіональний характер, оскільки її найбільше вирощують у західній та центральній частинах України (табл. 1).

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Богданюк О.В.

Таблиця 1

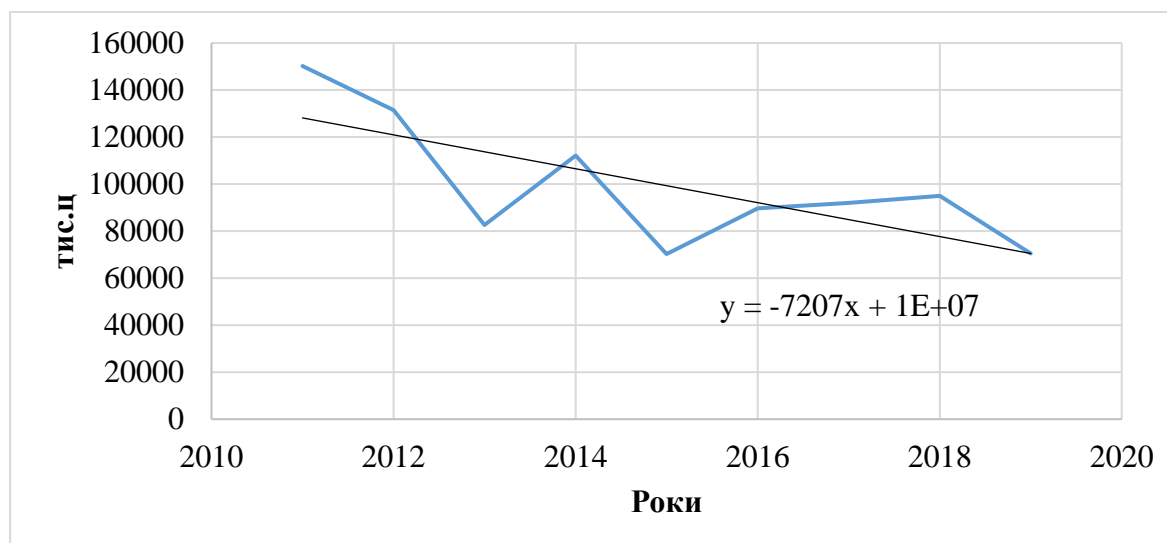
Групування областей України за середньою площею посівів цукрового буряку, тис. га

Групи областей за зібраною площею цукрового буряку, тис. га	Області	Середня врожайність цукрового буряку в групі, ц/га
до 6,7	Луганська, Закарпатська, Запорізька, Миколаївська, Одеська, Херсонська, Донецька, Чернівецька, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Сумська, Харківська, Чернігівська, Кіровоградська, Черкаська,	430,4
6,7 – 13,4	Львівська, Волинська Рівненська, Житомирська	427,6
13,4 – 20,1	Київська, Тернопільська, Хмельницька	466,9
20,1 – 26,8	Полтавська	382,9
26,8 і більше	Вінницька	384,0

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [2].

Загалом під урожай цього року посіяно 220,6 тис. га цієї технічної культури. Найбільше буряків вирощують в областях: Вінницька – 44,2 тис. га., Хмельницька – 27,3 тис. га., Полтавська – 26 тис. га., Тернопільська – 23,7 тис. га. та Київська – 18,5 тис. га. У решті областей України буряківництво розвинене слабо, або взагалі відсутнє.

Динаміка виробництва цукрового буряку в Україні має негативний тренд розвитку. Обсяги виробництва цукрового буряку починаючи з 2010 р. До 2019 р. поступово зменшуються, щорічне зменшення обсягу виробництва, в середньому, становить 7207 тис. ц (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка обсягів виробництва коренеплодів цукрового буряка в Україні, тис. ц, 2011 – 2019 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними державної служби статистики України [2].

Як можна бачити з графіку, вирощування буряків в Україні йде на спад і станом на 1 листопада 2019 року аграрії зібрали 70487,5 тис. центнерів коренеплодів з 166,3 тис. га. посівних площ, що є нижчим за прогнозований [1] та одним з найнижчих врожаїв за останнє десятиліття.

Та попри негативну тенденцію зменшення посівних площ, вітчизняне виробництво повністю задовільняє внутрішній попит. Надлишки продукту активно експортуються в інші країни, що свідчить про важливість, якість та економічну перспективність українського цукру.

Список використаної літератури:

1. У 2019 році посіви під цукровими буряками скоротяться на чверть. «Укрцукор». URL <http://agro-yug.com.ua/archives/21539>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

УДК 658.511.2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Шин А.С., магістр *

Куць Т.В., кандидат економічних наук, доцент

Облік виробничих запасів регламентується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» і Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів. Відповідно до П(С)БО 9, запаси трактуються як активи, що утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

До виробничих запасів відносять сировину, матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару і тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали. Кількість і структура матеріальних ресурсів, необхідних для нормального функціонування підприємства визначається величиною виробництва, галузевими і технологічними особливостями, а своєчасність його забезпечення ефективністю управління виробничими запасами.

Управління запасами на сучасному підприємстві сфокусоване на забезпеченні та підтримці оптимальної кількості та видів ресурсів, необхідних для реалізації стратегічного плану організації. Необхідність управління запасами пояснюється тим, що виробництво – це потік матеріальних ресурсів через процес, який змінює форму цих матеріалів, перетворюючи їх на готову продукцію.

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Куць Т.В.

Оскільки запаси є одними із найбільш дорогих активів у більшості підприємств, а їх вартість може складати до 40% від суми загального інвестованого капіталу, ефективне управління такими оборотними активами дає можливість суттєво зменшити витрати компанії, які можуть виникати внаслідок їх надлишку чи недостачі. Виявлення фактів недостач виробничих запасів на вході призводить до збою чи простою виробництва, на виході – до втрат підприємства від реалізації готової продукції, зайві виробничі запаси викликають «омертвіння» оборотних коштів, а готової продукції – до зниження ціни реалізованого товару.

Інформація за аналітичними рахунками узагальнюється за допомогою оборотно-сальдових відомостей. Необхідність використання рахунків аналітичного обліку полягає у можливості контролю за процесом зберігання та руху товарно-матеріальних цінностей, оцінки та проведенні інвентаризації. Визначення собівартості виробничих запасів відбувається з урахуванням показників аналітичного обліку, оскільки вони гарантують найвищий ступінь точності калькуляції, яка є підґрунтям грошової оцінки виробничих запасів.

Документальне оформлення операцій щодо запасів залежить від потреб, для яких вони відпускаються: систематично на виробничі потреби чи епізодично в цехи та відділи для адміністративних чи інших потреб. Основними документами є акт отримання, лімітно-забірна картка, накладна на відпуск ТМЦ, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення), податкова накладна, прибутковий ордер, рахунок-фактура, товарнотранспортна накладна.

Для удосконалення обліку виробничих запасів та їх управління підприємство має здійснити ґрунтовний аналіз поточного стану системи обліку та визначити шляхи підвищення його ефективності, насамперед складського обліку.

Ефективність управління виробничими запасами підвищується внаслідок здійснення фінансової політики, яка передбачає: аналіз динаміки розміру, складу й оборотності запасів, визначення мети формування запасів та обґрунтування їх необхідної кількості тощо. Завдяки ефективному управлінню запасами з'являється

можливість суттєво скоротити виробничий та операційний цикли, знизити рівень витрат на зберігання виробничих запасів, вивільнити кошти з господарського обороту та реінвестувати їх в інші активи.

Щоб приймати ефективні управлінські рішення необхідно здійснювати контроль за такими показниками ефективності матеріальних витрат: матеріаловіддача; матеріаломісткість витрат при здійсненні операційної діяльності та формуванні чистого доходу; координація матеріальних та прирівняних до них витрат і елементів доданої вартості у операційних витратах; матеріальне завантаження створених фінансових ресурсів за елементами доданої вартості та еластичності динаміки матеріальних витрат відносно їх впливу на формування чистого доходу і фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів.

Отже, з метою удосконалення обліку виробничих запасів необхідно визначити список первинних документів, за допомогою яких буде повністю відображена необхідна інформація стосовно оприбуткування, зберігання, переміщення та відпуску запасів у виробництво, що має велике значення для підвищення ступеня ефективності управління виробничими запасами, оскільки повна інформація про ці активи підприємства сприяє ґрунтовному аналізу розміру, складу, оборотності товарно-матеріальних цінностей, допомагає визначити оптимальну кількість виробничих запасів для забезпечення ефективного виробництва, щоб запобігти нестачі або надлишків.

Список використаної літератури:

1. Бержанір І. А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів /Бержанір І. А., Демченко Т. А. // Економічний простір. – 2016. – № 107. – С. 161–168.
2. Менеджмент: навч. посіб. / за ред. С.І. Михайлова. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. – 416 с.

3. Бублик М. О. Проблеми управління виробничими запасами на підприємствах та шляхи їх вирішення / Бублик М. О. // Управління розвитком. – 2014. – № 2 (165). – С. 90 – 92.

УДК: 657.1

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ У ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Шклярєнко Я.І., магістр *

Симонєнко О.І., кандидат економічних наук, доцент

Протягом останніх років значно активізувалася зовнішньо економічна діяльність суб'єктів господарювання. У процесі здійснення експортно-імпорتنих операцій і проведення відповідних розрахунків ефективність операцій в іноземній валюті суттєво коливається через недосконалість валютного ринку в Україні. Згідно з офіційними даними, сумарний обсяг експорту та імпорту за I квартал 2018р. сукупно становив 137,2% ВВП. За таких умов пошук можливих шляхів підвищення ефективності операцій в іноземній валюті потребує максимального використання усіх наявних важелів впливу, в тому числі обліку та аналізу як основних джерел інформації для прийняття управлінських рішень. Це відповідно зумовлює необхідність удосконалення облікового забезпечення операцій в іноземній валюті й відображення їхніх результатів у фінансовій звітності.

У вітчизняній науковій літературі проблеми удосконалення механізму здійснення операцій в іноземній валюті у сфері зовнішньо економічної діяльності відображені, зокрема, у працях Л. І. Бабій, Ф. Ф. Бутинця, В. Т. Венцеля, І. А. Волкової, С. Ф. Голова, Т. П. Демчук, В. А. Дерія та інших.

Однак попри значні наукові досягнення з цього напрямку сучасні умови господарювання ставлять нові завдання, вирішення яких необхідне для поліпшення

---

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент Симонєнко О.І.

інформаційного забезпечення менеджерів і власників підприємств з метою підвищення ефективності операцій в іноземній валюті. Для цього необхідно забезпечити уніфікацію складових облікової політики щодо операцій в іноземній валюті, уникнення суперечностей в існуючих підходах до обліку курсових та розрахункових валютних різниць, деталізацію інформації про операції в іноземній валюті у фінансовій та внутрішньогосподарській звітності..

Закон України «Про валюту і валютні операції», прийнятий Верховною Владою від 21.06.2018 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст.239) визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлює відповідальність за порушення ними валютного законодавства. Закон повинен забезпечити перехід України до нової моделі валютного регулювання, яка передбачає вільне проведення валютних операцій на території України та вільний рух валютних коштів при здійсненні цих операцій між резидентами і нерезидентами (1). Крім того, одночасно втрачать силу Декрет КМУ "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" від 19.02.1993 р № 15-93, який зараз встановлює режим здійснення валютних операцій на території України, Закон України "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті" від 23.09.1994 р № 185/94-ВР, яким, зокрема, визначено терміни повернення валютної виручки, Указ Президента України "Про врегулювання порядку одержання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів та застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства" від 27.06.1999 р № 734, за яким договори, що передбачають виконання резидентами боргових зобов'язань перед нерезидентами за запозиченими у них кредитами, позиками в іноземній валюті, підлягають реєстрації НБУ, тощо.

Таким чином, невід'ємним елементом господарської системи держави є міжнародні економічні відносини. Розвиток таких відносин опосередковується здійсненням валютних операцій, окремим видом яких є операції в іноземній валюті.

Список використаної літератури:

1. УКІНФОРМ [Електронний ресурс] – URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2494265-eksperti-poasnili-so-zminitsa-z-novim-zakonom-pro-валюту.html>.
2. D. Mitchell, C. Coles Mitchell D. The ultimate competitive advantage of continuing business model innovation. *Journal of Business Strategy*. 2003. № 24. – P. 15–21.

**РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**Тези доповідей
73-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**СЕКЦІЯ 4. ЦИФРОВА БІЗНЕС-АНАЛІТИКА В АКТИВІЗАЦІЇ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ**